

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра менеджменту та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему:

**“Дослідження вітчизняного та європейського досвіду модернізації
публічного управління в органах влади, на прикладі
Тернопільського міськрайонного суду”**

Виконав: студент 6 курсу, групи БАм-61
спеціальності 281 “Публічне управління

та адміністрування”

(шифр і назва спеціальності)

Бойко В. А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

Твердохліб О. С.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

Мосій О. Б.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

Сороківська О. А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Рецензент

Шерстюк Р. П.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2024

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” _____
Сороківська О. А.
(прізвище та ініціали)
2024 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

на здобуття освітнього ступеня _____ магістра
(назва освітнього ступеня)
за спеціальністю _____ 281 “Публічне управління та адміністрування”
(шифр і назва спеціальності)
студенту _____ **Бойку Володимир Андрійовичу**
(прізвище, ім’я, по батькові)

1. Тема роботи “Дослідження вітчизняного та європейського досвіду модернізації публічного управління в органах влади, на прикладі Тернопільського міськрайонного суду”

Керівник роботи _____ д.н.держ.упр., проф. Твердохліб О. С.
(прізвище, ім’я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 12 » вересня 2024 року № 4/7-915.

2. Термін подання завершеної роботи _____ 30 листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи _____ дані Тернопільського міськрайонного суду

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи модернізації публічного управління в органах судової влади в Україні та за кордоном

2. Дослідження публічного управління Тернопільського міськрайонного суду

3. Розробка пропозицій щодо модернізації публічного управління в органах судової влади України

4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень, слайдів): рисунки: структура управління Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області; ключові принципи роботи Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області; динаміка документів Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області у 2024 році; таблиці: ключові завдання в процесі впровадження ІКТ у процеси судочинства Тернопільського міськрайонного суду; запропоновані заходи щодо спрощення проектування і організації системи міжвідомчими електронної взаємодії; запропоновані ключові кроки для впровадження сучасних типів ідентифікації в інфраструктурі електронного урядування Тернопільського міськрайонного суду; запропоновані заходи по усуненню проблеми несанкціонованої реєстрації та протиправного використання персональних даних громадян для доступу до судових послуг Тернопільського міськрайонного суду в електронній формі.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	доц. Шерстюк Р. П.		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	ст. викл. Стручок В. С.		

7. Дата видачі завдання 12 вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання	Примітка
1	Вступ	вересень	виконано
2	Розділ 1. Теоретичні основи модернізації публічного управління в органах судової влади в Україні та за кордоном	вересень	виконано
3	1.1. Роль та значення судової гілки влади у системі органів публічної влади	вересень	виконано
4	1.2. Особливості реформування та модернізації судової системи в Україні	вересень	виконано
5	1.3. Дослідження зарубіжного досвіду реформування органів судової влади	вересень	виконано
6	Розділ 2. Дослідження публічного управління Тернопільського міськрайонного суду	жовтень	виконано
7	2.1. Загальна характеристика роботи Тернопільського міськрайонного суду	жовтень	виконано
8	2.2. Дослідження процесів електронного урядування обліково-статистичної діяльності Тернопільського міськрайонного суду	жовтень	виконано
9	2.3. Аналіз використання європейських тенденцій у кадровому забезпеченні Тернопільського міськрайонного суду	жовтень	виконано
10	Розділ 3. Розробка пропозицій щодо модернізації публічного управління в органах судової влади України	листопад	виконано
11	3.1. Підвищення ефективності використання інформаційно-комунікативних технологій у діяльності Тернопільського міськрайонного суду	листопад	виконано
12	3.2. Обґрунтування доцільності та ефективності імплементації суду присяжних у діяльність Тернопільського міськрайонного суду	листопад	виконано
13	3.3. Підвищення ефективності стратегічних комунікацій суду як елемента модернізації судових процесів	листопад	виконано
14	Розділ 4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	листопад	виконано
15	4.1. Забезпечення діяльності з охорони праці у Тернопільському міськрайонному суді	листопад	виконано
16	4.2. Застосування алгоритму класифікації надзвичайних ситуацій та порядку реагування на них суб'єктами господарювання	листопад	виконано
17	Висновки та пропозиції	листопад	виконано

Студент

_____ Бойко В. А.

Керівник роботи

_____ Твердохліб О. С.

АНОТАЦІЯ

Тема роботи: “Дослідження вітчизняного та європейського досвіду модернізації публічного управління в органах судової влади, на прикладі Тернопільського районного суду Тернопільської області”.

Магістерська робота: 92 сторінки, 12 рисунків, 19 таблиць, 3 додатки, 41 літературне джерело.

Об’єкт дослідження – процес модернізації публічного управління в органах судової влади України. **Предмет дослідження** – теоретичні та прикладні засади модернізації публічного управління в органах судової влади.

Метою роботи є аналіз особливостей впровадження вітчизняного та європейського досвіду модернізації публічного управління в діяльність Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області.

Методи дослідження: використано анкетування, методи наукової абстракції та математичного прогнозування.

Розроблено пропозицій щодо підвищення ефективності застосування інформаційно-комунікаційних технологій у роботі Тернопільського міськрайонного суду. Здійснено оцінювання доцільності запровадження суду присяжних та удосконалення стратегічних комунікацій судової установи.

Дана робота спрямована на вирішення актуальних завдань реформування судової влади України, використовуючи приклад діяльності Тернопільського міськрайонного суду та може бути використана для подальшого вдосконалення судової системи країни.

Ключові слова: реформування, модернізація, органи судової влади, судова гілка влади, публічна установа, електронне урядування, європейські тенденції, інформаційно-комунікаційні технології.

ANNOTATION

Topic on “Study of national and European experience in public administration modernization of the authorities (Ternopil City District Court as a case study)”.

Master’s degree consists of 92 pages, 12 figures, 19 tables, 3 appendices, and 41 references.

The subject of investigation is the theoretical and applied principles of modernizing public administration in judicial authorities. **The object of research** is the process of modernizing public administration in the judicial authorities of Ukraine.

The purpose of the Master’s thesis is to analyze the specifics of implementing domestic and European experience in modernizing public administration in the activities of the Ternopil District Court of Ternopil Region.

The results are obtained with the following **research methods**: questionnaires, methods of scientific abstraction and mathematical forecasting.

Proposals have been developed to increase the efficiency of the use of information and communication technologies in the work of the Ternopil City District Court. An assessment of the feasibility of introducing a jury trial and improving the strategic communications of the judicial institution has been carried out.

This research is aimed at solving the current problems of reforming the judiciary of Ukraine, using the Ternopil City District Court activity and can be used to further improve the country’s judicial system.

Keywords: reform, modernization, judicial authorities, judiciary, public institution, e-governance, European trends, information and communication technologies.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теоретичні основи модернізації публічного управління в органах судової влади в Україні та за кордоном	
1.1. Роль та значення судової гілки влади у системі органів публічної влади ...	10
1.2. Особливості реформування та модернізації судової системи в Україні	15
1.3. Дослідження зарубіжного досвіду реформування органів судової влади ...	20
Розділ 2. Дослідження публічного управління Тернопільського міськрайонного суду	
2.1. Загальна характеристика роботи Тернопільського міськрайонного суду....	27
2.2. Дослідження процесів електронного урядування обліково-статистичної діяльності Тернопільського міськрайонного суду	33
2.3. Аналіз використання європейських тенденцій у кадровому забезпеченні Тернопільського міськрайонного суду	37
Розділ 3. Розробка пропозицій щодо модернізації публічного управління в органах судової влади України	
3.1. Підвищення ефективності використання інформаційно-комунікативних технологій у діяльності Тернопільського міськрайонного суду	43
3.2. Обґрунтування доцільності та ефективності імплементації суду присяжних у діяльність Тернопільського міськрайонного суду	63
3.3. Підвищення ефективності стратегічних комунікацій суду як елемента модернізації судових процесів	74
Розділ 4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	
4.1. Забезпечення діяльності з охорони праці у Тернопільському міськрайонному суді	82
4.2. Застосування алгоритму класифікації надзвичайних ситуацій та порядку реагування на них суб'єктами господарювання	85

Висновки та пропозиції	90
Бібліографія	93
Додатки	97

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що судова влада в сучасній Україні далека від ідеалу, якого вимагає демократична, соціально-правова держава. Проблеми корупції, вибіркового правосуддя, формалізму та затягування судових процесів стали основними чинниками, що спричинили кризу довіри до судової системи з боку громадян. Попри численні спроби реформування та проведення люстрації суддівського корпусу, ці виклики залишаються невирішеними. Єдиним шляхом подолання цих недоліків є системна модернізація судової влади, яка спрямована на впровадження прогресивних вітчизняних та міжнародних практик судочинства.

Метою дослідження є вивчення особливостей впровадження національного та європейського досвіду реформування системи публічного управління на прикладі діяльності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. Це передбачає оцінку існуючих механізмів управління, розробку рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування судової установи та визначення перспектив розвитку.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- провести аналіз теоретичних засад реформування та модернізації судової влади в Україні й за кордоном;
- дослідити специфіку функціонування Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області;
- здійснити загальну характеристику публічної установи, її місії, завдань та принципів роботи;
- проаналізувати процес впровадження елементів електронного урядування в обліково-статистичну діяльність функціонування Тернопільського міськрайонного суду;
- оцінити ефективність використання європейських підходів до кадрового забезпечення в роботі суду;

- запропонувати ініціативи щодо вдосконалення здійснення правосуддя у сфері судової влади України.
- запропонувати ініціативи, які сприятимуть підвищенню ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі Тернопільського міськрайонного суду.
- оцінити ефективність та вносити пропозиції щодо впровадження в діяльність суддів суду присяжних.
- створити рішення для вдосконалення стратегічних комунікацій суду в процесі модернізації судових процесів.

Об’єктом дослідження є процедура підвищення ефективності судової системи в Україні, що включає аналіз потенційних рішень, структур та механізмів управління.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти реформування й модернізації системи публічного управління у сфері судової влади, зокрема управлінські процеси, нормативно-правове регулювання та технологічне забезпечення функціонування судових установ.

Наукова новизна роботи полягає у всебічному дослідженні теоретичних засад та обґрунтуванні практичних пропозицій щодо вдосконалення судових процесів. У рамках проекту були розроблені інноваційні ідеї для модернізації діяльності судових установ, ці ідеї походять від поєднання вищого національного та міжнародного досвіду у сфері державного управління.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці пропозицій для підвищення ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі функціонування Тернопільського міськрайонного суду; здійсненні оцінки доцільності запровадження суду присяжних та вдосконаленні стратегічних комунікацій судової установи.

Результати роботи були апробовані на XI Конференції студентів та молодих учених за міжнародною участю “Становлення публічного адміністрування в Україні” (м. Тернопіль, 14 жовтня 2024 року).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ОРГАНАХ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

1.1 Роль та значення судової гілки влади у системі органів публічної влади

Забезпечення правового регулювання, вивчення та тлумачення будь-якої гілки державної влади починається з принципу поділу влади, який є основою державного управління у більшості розвинених країн світу. У Конституції України цей принцип знайшов своє відображення: згідно зі статтею 6, державна влада функціонує на засадах поділу на три гілки — законодавчу, виконавчу та судову [1]. Такий підхід формує три основні сфери повноважень, що асоціюються з діяльністю відповідних органів: законодавчих, виконавчих та судових [2]. Законодавча гілка розробляє та ухвалює закони, виконавча — втілює їх у життя, а судова забезпечує контроль за дотриманням законів, захищаючи права громадян і підтримуючи правопорядок.

Ідея поділу влади має давню історію та бере початок з філософських праць Аристотеля, який виділяв три ключові елементи управління в будь-якій державі: законодавчий орган, адміністративні установи та судові інституції [3].

Класична теорія поділу влади була розроблена такими видатними мислителями, як Джон Локк і Шарль Монтеск'є. На думку Джона Локка, поділ влади є найважливішим інструментом забезпечення прав людини. Він розмежовував три види влади: законодавчу, виконавчу та федеративну (відповідальну за міжнародні відносини). Локк вважав, що «все підпорядковується законодавчій владі», адже саме вона має право встановлювати закони, а отже, є найвищою [4]. Однак він не виокремлював судову владу, вважаючи її частиною виконавчої.

Шарль Монтеск'є розвинув концепцію поділу влади, надавши судовій владі статус окремої гілки державного управління. Він відкидав ідею повного відокремлення гілок влади, стверджуючи, що судова влада може бути реалізована через виборні органи, які виконують правосуддя на основі закону протягом певного терміну.

Монтеск'є визначив три ключові принципи, що лежать в основі судової влади:

- незалежність – суди повинні діяти автономно від законодавчої та виконавчої гілок влади;
- законність – рішення мають базуватися на чинних законах;
- справедливість – судові рішення повинні бути об'єктивними й відповідати нормам, схваленим більшістю суспільства [5].

Судовий контроль є основним засобом підтримання законності в суспільстві. Він ґрунтується на чітко визначених повноваженнях, передбачених законодавством, і забезпечує виконання державної політики у сфері права. Його функція полягає в гарантуванні дотримання законів як державними органами, так і громадянами.

Через реалізацію своїх повноважень судова влада виступає інструментом управління, спрямованим на регулювання суспільних відносин, захист прав громадян і підтримку правопорядку. Вона виконує роль юридичного «механізму», за допомогою якого реалізується контроль за дотриманням законів у державі.

Попри свою традиційно «силову» природу, судова влада зазнає впливу сучасних змін, таких як гуманізація кримінальної політики, захист прав людини та впровадження альтернативних способів вирішення спорів. Водночас її основне призначення залишається незмінним – забезпечення законності й правопорядку в державі.

Судова влада відіграє специфічну роль у системі державного управління. На перший погляд, її можна було б вважати частиною виконавчої гілки влади, однак це хибне припущення. Якщо законодавчі органи створюють закони, а

виконавчі структури реалізують соціально-економічні завдання, то основною функцією судової влади є захист прав і свобод громадян, забезпечення інтересів суспільства та держави. Судова гілка також має контролювати діяльність інших гілок влади, запобігаючи зловживанням і порушенням законності.

Історія становлення судового контролю демонструє постійний опір виконавчої гілки влади щодо обмеження її впливу на державну політику й суспільство. Суди змушені реагувати не лише на кримінальні злочини й цивільні спори, але й на випадки перевищення повноважень законодавчими та виконавчими органами.

Ключовою перевагою судової системи є її незалежність, відсутність відомчої зацікавленості суддів, а також прозорість і відкритість розгляду справ. Усне та безпосереднє вивчення доказів забезпечує рівність процесуальних можливостей для громадян і представників державних органів. Це дозволяє обом сторонам доводити свою правоту та спростовувати аргументи опонента, що є гарантією справедливості судового розгляду.

Завдяки цим засадам судовий контроль стає ефективним засобом запобігання бюрократичному свавіллю, яке може порушувати права та інтереси особистості. Можливість безпосереднього звернення до суду для захисту своїх прав є однією з фундаментальних умов свободи людини. Законодавство надає судовій владі право переглядати дії будь-яких посадових осіб чи державних структур, якщо існує загроза порушення законних інтересів особи.

Судова влада не володіє власними силовими структурами, які могли б забезпечувати виконання судових рішень. Цю функцію покладено на органи внутрішніх справ, які діють автономно. Проте навіть без власного виконавчого апарату судова влада займає центральне місце між державою та громадянами, захищаючи права як окремих осіб, так і суспільства в цілому.

Основним завданням суду є захист громадян від перевищення повноважень чиновниками та органами державного управління. У демократичній системі судова влада виступає гарантом правової безпеки, створюючи механізми захисту від неправомірних дій посадових осіб.

Судова влада є самостійним видом влади, суттєво відмінним від законодавчої та виконавчої гілок. Її існування є необхідною умовою функціонування демократичної держави. Основна мета судової влади — захист суспільства від зловживань владою з боку державних органів та окремих осіб. Без цієї функції держава не може вважатися правовою.

Науковці та практики виділяють дві головні функції судової влади:

- правосуддя – забезпечення захисту та відновлення порушених прав громадян і юридичних осіб;
- охоронна функція – підтримання законності й захист правових інтересів суспільства.

Судова влада також виконує контрольну функцію, забезпечуючи перевірку законності дій інших гілок влади та посадових осіб. Вона має право визнати недійсними акти, які суперечать Конституції або іншим законам. Такий контроль здійснюється як Конституційним Судом, так і судами загальної юрисдикції.

Окрім основних функцій, суди виконують низку інших завдань:

- правозахисна функція – захист законних інтересів громадян і держави, передбачених законом;
- правоохоронна функція – запобігання злочинним діям і притягнення винних осіб до відповідальності;
- виховна функція – формування у громадян і посадових осіб поваги до права та закону через судову практику.

У деяких країнах судові органи виконують і додаткові адміністративні функції. Наприклад, у США суди ведуть торгові реєстри підприємств у певних штатах. У Франції такі функції покладено на торгові суди, а в регіонах, де вони відсутні, ці завдання виконують суди загальної юрисдикції. У Німеччині реєстраційні функції також виконують судові органи загальної юрисдикції.

Головною місією судової влади в Україні є підтримання рівноваги між свободою громадян і необхідністю дотримання законів шляхом розгляду та вирішення різноманітних справ і спорів. Відповідно до чинного законодавства

функція судочинства реалізується через судочинство, яке забезпечує захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб як під час досудового провадження, так і під час перегляду судових рішень, крім того, створено систему моніторингу для забезпечення виконання рішень. Спроможність судової влади посилюється шляхом здійснення конституційного нагляду, зокрема й ролі Верховного Суду України у достроковому припиненні повноважень Президента.

Судді є суддями вищої судової інстанції та беруть безпосередню участь у створенні цих важливих органів – Вищої ради правосуддя та Конституційного Суду України. Судова влада щодня стикається з найскладнішими й найконфліктнішими проблемами суспільства, що підкреслює її важливість у забезпеченні стабільності та справедливості в країні.

Судова влада має свою унікальну організаційну структуру, яка оформлена у вигляді системи правосуддя, що виконує низку важливих функцій: правозахисна, організаційна та правозастосовна роль. Система правосуддя забезпечує фактичну та юридичну рівність усіх громадян перед судом і законом. Вона надає кожному рівні можливості для захисту своїх прав і законних інтересів незалежно від соціального статусу чи інших факторів.

Функціонування судової системи має бути орієнтоване виключно на право. Судова політика має базуватися на чинному законодавстві, забезпечуючи його реалізацію без стороннього впливу. Правосуддя не може існувати поза межами політики держави, однак його діяльність має спрямовуватися виключно на захист норм права та забезпечення законності [6].

Будь-яка форма державної діяльності включає виконання низки важливих функцій, зокрема судових, які спрямовані на забезпечення правопорядку, вирішення конфліктів і відновлення справедливості [7].

Правосуддя є специфічною формою державної діяльності, яка реалізується через органи судової системи. Хоча механізм «стримувань і противаг» забезпечує взаємодію всіх гілок влади, зокрема законодавчої та

виконавчої, саме судова система має найвищі повноваження в сфері конституційного контролю та судового нагляду за управлінням державою.

Основна мета судової системи – здійснення правосуддя. Лише тоді, коли судова система стає частиною механізму державного управління, наділеною відповідними повноваженнями та інструментами впливу, вона може виконувати свою місію в повному обсязі.

Судова влада є запорукою дотримання принципу поділу влади. Вона забезпечує систему стримувань і противаг, яка запобігає концентрації всієї державної влади в руках однієї з гілок управління, перешкоджаючи можливим спробам її узурпації [8].

Таким чином, судова влада України виконує надзвичайно важливу функцію в забезпеченні законності, захисті прав і свобод громадян, підтриманні стабільності державного управління та збереженні демократичного устрою

1.2 Особливості реформування та модернізації судової системи в Україні

За останнє десятиліття судова система України зазнала численних змін. Процес реформування розпочався з Малої судової реформи, яка була започаткована у 2010 році.

7 липня 2010 року після тривалого періоду дискусій і переговорів Верховна Рада прийняла Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Цей закон був прийнятий 14 жовтня 2010 року. Цей закон вніс значні зміни в організацію судової системи країни, створивши спеціалізовані суди в багатьох сферах юрисдикції. Зокрема, було створено Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також Вищий адміністративний суд і Вищий господарський суд, ці три суди мали виконувати функції касаційної інстанції.

Реформа також скасувала військові суди, призначені для розгляду справ: справи, які раніше розглядалися військовими судами, тепер підпадали під

юрисдикцію судів першої інстанції. Апеляційні суди для військових замінили відповідні апеляційні суди для простого населення. Крім того, були обмежені повноваження Верховного Суду України – перегляд конкретних судових рішень дозволявся лише за наявності передбаченого законом пояснення.

Стратегія розвитку судової системи України на 2014-2017 роки [11], розроблена Радою суддів, передбачала такі ключові цілі:

- Зміцнення незалежності суддів, що мало забезпечити відсутність зовнішнього політичного впливу.
- Покращення фінансування судової системи та підвищення ефективності використання наявних ресурсів.
- Відновлення довіри суспільства шляхом забезпечення відкритості та прозорості судових процедур.
- Підвищення професіоналізму суддів через навчання та удосконалення правових стандартів.
- Дотримання засад доброчесності під час відправлення правосуддя.
- Критика «Малої судової реформи» 2010 року.

Судова реформа 2010 року виявилася неефективною через низку недоліків. Органи суддівського самоврядування опинилися в залежності від політичної влади. Формування Вищої ради юстиції відбувалося за непрозорими правилами, що підривало незалежність суддів. Нечіткі критерії притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності сприяли зловживанням владою. Процес добору суддів супроводжувався корупцією та політичним впливом.

Протягом 2015 року на політичному рівні обговорювався проєкт судової реформи, який передбачав звільнення всіх суддів одночасно. Однак цей крок отримав негативну оцінку від Венеціанської комісії та Ради Європи. Вони зазначили, що масове звільнення суперечить принципам верховенства права та європейським стандартам.

2 червня 2016 року Верховна Рада України без тривалого обговорення ухвалила «Велику судову реформу», яка складалася з двох ключових законодавчих актів:

- Закон «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»;
- Новий Закон «Про судоустрій і статус суддів». Це рішення було прийняте під впливом міжнародних партнерів, включаючи послів країн «Великої сімки» та Міжнародного валютного фонду;
- Створено нову структуру судової влади, яка складається з місцевих (окружних) судів, апеляційних судів і новоутвореного Верховного Суду. До складу Верховного Суду входять Велика Палата, Касаційний адміністративний суд, Касаційний господарський суд, Касаційний кримінальний суд і Касаційний цивільний суд. Ліквідовано Вищий господарський суд України (ВГСУ), Вищий адміністративний суд України (ВАСУ) та Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ (ВССУ), водночас спеціалізація судів збережена;
- Запроваджено нові кваліфікаційні вимоги до кандидатів на посади суддів Верховного Суду. Для забезпечення прозорості процесу створено Громадську раду доброчесності, яка оцінює відповідність кандидатів критеріям професійної етики та доброчесності;
- засновано Вищий антикорупційний суд для розгляду справ про корупційні злочини та Вищий суд з питань інтелектуальної власності, який спеціалізується на справах щодо захисту авторських і патентних прав;
- з метою запобігання зловживанням службовими повноваженнями зменшено обсяг суддівського імунітету, що дозволяє ефективніше боротися з корупцією та зловживаннями у судовій системі;
- Вищу раду юстиції було реорганізовано у Вищу раду правосуддя з розширеними повноваженнями щодо призначення, звільнення суддів, розгляду дисциплінарних скарг та забезпечення незалежності судової влади;
- збільшено розмір заробітної плати суддів, що спрямовано на зміцнення їхньої фінансової незалежності та зниження ризику корупційних проявів;

- передбачено регулярне кваліфікаційне оцінювання суддів, що дозволяє контролювати їхню професійну компетентність і дотримання етичних стандартів;
- змінено порядок призначення суддів на посади та їхнього переведення до інших судів, що забезпечує більшу прозорість і зменшує вплив сторонніх чинників;
- відтепер громадяни мають право звертатися до Конституційного Суду України зі скаргами щодо порушення їхніх конституційних прав і свобод;
- впроваджується поступова монополія адвокатів на представництво сторін у судових процесах, що має підвищити рівень правової допомоги та захисту в суді.

Судова реформа отримала позитивні відгуки від Європейського Союзу, США, Ради Європи та Венеціанської комісії. Проте Європейська Бізнес Асоціація висловила занепокоєння щодо її практичної реалізації та можливих ризиків для підприємницької діяльності.

Таким чином, судова реформа в Україні пройшла складний етап розвитку, залишаючись об'єктом уваги як з боку міжнародних партнерів, так і громадянського суспільства.

3 жовтня 2017 року Верховна Рада України прийняла в другому читанні законопроект № 6232 «Про внесення змін до Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Цей нормативно-правовий документ запровадив значні зміни у функціонуванні системи правосуддя, спрямовані на її модернізацію та вдосконалення процесу судового розгляду справ.

Основні нововведення у процесуальні кодекси:

- закон визначив порядок роботи новостворених установ: Верховного Суду та Вищого суду з питань інтелектуальної власності;
- запроваджено чіткі обмеження для громадян, які бажають подати касаційні скарги до Верховного Суду;

- введено поняття «зразкова справа» та «типова справа», що спрощує розгляд однотипних судових спорів; також передбачено розвиток інституту наказного провадження та досудового врегулювання спорів;

- розширено можливості процесуального примусу за зловживання правами й обов'язками в судових засіданнях;

- створено Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему для автоматизації процесів, зниження корупційних ризиків і покращення доступу до судових рішень.

Указом Президента від 11 червня 2021 року № 231/2021 затверджено Стратегію розвитку системи правосуддя та Конституцію судоустрою на наступні 3 роки. Основною метою Стратегії визначено вдосконалення судової системи для забезпечення ефективного, доступного та справедливого судочинства.

Ключові напрями реформування:

1. Оптимізація судової системи:

- Проведення аудиту місцевих судів для виявлення недоліків у їх роботі.
- Розробка плану перегляду мережі судів з урахуванням адміністративно-територіальної реформи та економічної доцільності.

- Забезпечення громадян рівним доступом до правосуддя.

- Введення методики визначення кількості суддів і стандартів навантаження.

- Розгляд можливості об'єднання судів після оцінки ефективності нової судової мережі.

2. Удосконалення діяльності Верховного Суду:

- Підвищення ефективності роботи Верховного Суду у контексті забезпечення єдності судової практики.

- Запровадження інституту зразкових справ і створення модельних рішень.

- Визначення чіткого порядку звернення до Європейського суду з прав людини за консультативними висновками.

3. Розвиток електронного судочинства:

- Можливість проведення онлайн-слухань.
- Впровадження системи електронної комунікації між суддями та учасниками судових процесів.
- Модернізація вебпорталу судової влади для надання актуальної інформації.

4. Досудове врегулювання спорів та альтернативні методи вирішення:

- Використання медіації та інших альтернативних процедур.
- Впровадження інституту мирового судді.
- Розширення повноважень третейських судів.

5. Підтримка учасників судових процесів:

- Надання психологічної допомоги учасникам судових процесів, які зазнали насильства.
- Впровадження комунікаційної стратегії для інформування громадськості про роботу судової системи.

Зазначені реформи спрямовані на модернізацію судової системи, покращення доступу громадян до правосуддя та забезпечення прозорості роботи судів. Важливими аспектами залишаються створення ефективної, зрозумілої та незалежної системи судочинства, що базується на верховенстві права й міжнародних стандартах. Формування якісного процесуального законодавства та побудова сильної судової системи повинні залишатися пріоритетними завданнями державної влади на найближчі роки.

1.3 Дослідження зарубіжного досвіду реформування органів судової влади.

Судова влада в сучасному суспільстві відіграє центральну роль у забезпеченні основних прав і свобод громадян, є одним із найважливіших інститутів публічної влади і ґрунтується на законності та правопорядку в державі. В Україні якість судових послуг та ступінь незалежності судових органів часто викликають запитання у громадськості та учасників судового

процесу. Це необхідно через необхідність реформування судової системи відповідно до європейських правил.

Процес реформування судової влади в Україні набуває особливої актуальності в умовах прагнення до інтеграції з Європейським Союзом. Формування правової держави вимагає комплексного вдосконалення національної законодавчої бази у сфері судоустрою, а також активного використання кращих міжнародних практик. Основоположні принципи, які лежать в основі функціонування судових систем розвинутих країн, закріплені в міжнародно-правових угодах, зокрема Конвенції про захист прав людини та основних свобод, Основних принципах незалежності судових органів, методах ефективного забезпечення незалежності судових установ. Ці документи були оприлюднені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН і схвалені резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН.

Особливу роль у правовому регулюванні відіграє також Європейська хартія «Про статус суддів», а також рішення й практика Європейського суду з прав людини, які створюють прецеденти для захисту прав і свобод громадян. У демократичних державах принцип верховенства права є базовим елементом правової системи. У статті 1 Конвенції про захист прав людини зазначено, що країни-учасниці повинні гарантувати захист прав і свобод кожної особи під їхньою юрисдикцією. Це пояснюється важливістю дотримання міжнародних стандартів у судочинстві.

Досвід реформування судової системи в різних країнах може стати корисним прикладом для України. У Сполучених Штатах Америки основою стабільності судової системи є довічне призначення суддів та гідний рівень їхньої оплати, що забезпечує незалежність від політичного впливу. У країнах Західної Європи сформувалися дві основні моделі організації судових рад. Північна модель, притаманна таким країнам, як Норвегія, Данія та Швеція, передбачає розподіл повноважень між кількома інституціями, які забезпечують незалежність судової влади. Водночас південна модель, поширена в Іспанії, Португалії, Франції та Італії, передбачає функціонування єдиних регулюючих

органів, відповідальних за призначення суддів та врегулювання питань дисциплінарної відповідальності. Цю модель взяли за основу більшість країн Центральної та Східної Європи.

Серед постсоціалістичних держав активні реформи в судовій сфері проводить Польща, яка вже досягла значного прогресу в адаптації своєї судової системи до європейських стандартів. Її досвід може стати цінним прикладом для України на шляху до реформування судоустрою.

Вдалим прикладом у юридичній сфері також є Конституція Канади, яка визначає три ключові принципи забезпечення незалежності судової влади. У документі визначено три ключові принципи, необхідні для забезпечення незалежності судової влади. Перший принцип полягає у гарантуванні суддям збереження посади: після призначення вони залишаються на посаді до досягнення пенсійного віку, що забезпечує стабільність їхньої кар'єри. Другий принцип передбачає належний рівень оплати праці, який є запорукою неупередженості суддів та їхньої незалежності від стороннього впливу. Третій принцип стосується процесуальної автономії: судді мають право самостійно визначати порядок проведення судових засідань, що сприяє справедливості та об'єктивності судових рішень.

Таким чином, міжнародний досвід демонструє, що успішне реформування судової системи залежить від забезпечення незалежності суддів, належного фінансування судової влади та дотримання принципів верховенства права. Україні доцільно врахувати найкращі міжнародні практики для створення ефективної, прозорої та справедливої судової системи.

Грузія є одним із прикладів успішного реформування судової системи. Згідно із положеннями закону «Про загальні суди», процес здійснення правосуддя в країні базується на принципах рівності всіх учасників перед законом і судом, відкритості судового розгляду, незмінності та незалежності суддів (стаття 6).

Судді наділені повноваженнями оцінювати фактичні обставини справи та ухвалювати рішення на основі Конституції Грузії та норм міжнародного права.

При цьому жоден державний орган чи інституція не має права вимагати від суддів звітності щодо розгляду конкретних справ, що гарантує їхню процесуальну незалежність.

Дострокове припинення повноважень судді допускається лише у виняткових випадках, чітко передбачених чинним законодавством країни. Цей підхід забезпечує стабільність і захист суддів від зовнішнього втручання, створюючи умови для функціонування незалежної судової системи, яка відповідає міжнародним стандартам правосуддя

Грузинське законодавство суворо забороняє будь-який тиск на суддів, передбачаючи за це відповідальність. Держава зобов'язана створювати належні умови для їхньої професійної діяльності, а також гарантувати безпеку суддів і їхніх сімей. У разі потреби уповноважені органи можуть надавати їм спеціалізовану охорону, що сприяє захисту від зовнішніх загроз і забезпеченню незалежності судової влади.

Канада також є прикладом добре організованої судової системи. У цій країні існує чітке розмежування судових юрисдикцій. Провінційні суди охоплюють територіальні та провінційні вищі суди, апеляційні суди й інші судові органи. Федеральний рівень представлений спеціалізованими федеральними судами, зокрема Федеральним судом, Федеральним апеляційним судом, Податковим і Військовим судами. Найвищим органом є Верховний суд Канади, який розглядає найскладніші та найважливіші справи.

Канадське законодавство забезпечує незалежність суддів, які ухвалюють рішення виключно на основі фактів і без будь-якого зовнішнього тиску. Дотримання прав і свобод усіх учасників судового процесу є пріоритетом судової системи Канади, що забезпечує її високий рівень довіри з боку громадян.

Судова система Сполучених Штатів Америки є унікальною через відсутність єдиної загальнонаціональної системи. У США діють дві незалежні судові системи: федеральна та судові системи окремих штатів, округу Колумбія та чотирьох федеральних територій.

Судова система США представлена кількома рівнями судових інстанцій. Найвищим органом у цій системі виступає Верховний суд США, який займає виняткове становище та має рівний конституційний статус поряд із Конгресом і Президентом країни. Він розглядає справи, пов'язані з тлумаченням федеральних законів і Конституції США. Апеляційні суди, створені в 1891 році, діють у 13 судових округах країни, розглядаючи скарги на рішення окружних, податкових і претензійних судів. Основною ланкою системи є окружні суди, які функціонують у кожному окрузі США (від одного до чотирьох округів у штаті). Спеціалізовані суди розглядають справи у сферах міжнародної торгівлі, банкрутства, податків, претензій до уряду, а також військові та ветеранські справи.

Судові системи окремих штатів відрізняються через історичні та правові традиції кожного штату. Вони включають суди першої інстанції, проміжні апеляційні суди (наявні не у всіх штатах) і верховні суди штатів, які є останньою інстанцією для розгляду справ на рівні штатного права. Верховний суд США втручається лише у випадках, що стосуються порушень федерального законодавства або конституційних питань, залишаючи розгляд справ штатного рівня виключно у компетенції штатних судів.

Окрім судового врегулювання спорів, у США широко використовується медіація. Це призводить до того, що 95% справ, переданих на медіацію, не доходять до суду.

Таким чином, досвід Грузії, Канади та США демонструє різноманітні підходи до організації та функціонування судової влади, засновані на принципах незалежності, дотримання прав і свобод громадян та розподілу судових повноважень. Вивчення цих моделей може стати корисним прикладом для вдосконалення судової системи України.

Судова система Швеції є одним із найкращих прикладів незалежності судової влади. Основними характеристиками її реформування та забезпечення незалежності є:

1. Незалежність суддів: судді в Швеції не залежать від Парламенту чи Уряду у прийнятті рішень. Це гарантується законом, який забороняє втручання інших гілок влади у діяльність судової системи.

2. Пожиттєве призначення: судді призначаються на посаду до досягнення ними 67 років, що забезпечує стабільність і безпеку їхнього статусу. Незмінюваність суддів є однією з основних гарантій їхньої незалежності.

3. Матеріальне забезпечення: судді отримують високий рівень оплати праці, який не може бути зменшений протягом їхньої кар'єри, що робить їхню діяльність більш незалежною від зовнішніх впливів.

4. Складна процедура добору і призначення: процес призначення суддів є ретельним і багатоступеневим, що включає суворі вимоги до кандидатів. Це дозволяє забезпечити призначення лише кваліфікованих і компетентних осіб.

5. Судова система Швеції має триланкову структуру, яка включає суди загальної та адміністративної юрисдикції. До її складу входять місцеві суди, апеляційні суди та Верховний суд Швеції, який є найвищим судом країни у цивільних і кримінальних справах, а також Вищий адміністративний суд Швеції, який розглядає адміністративні справи. Крім основної судової системи, у країні функціонують спеціальні суди та трибунали. Вони діють за окремими процедурами та не входять до структури загальної судової системи.

6. Реформи у сфері правосуддя в Швеції спрямовані на зміцнення незалежності судової влади, що є визначальною умовою для забезпечення справедливого судочинства.

Як наслідок, аналіз зарубіжної юридичної практики показує, що Україні слід черпати натхнення від провідних країн світу для підвищення ефективності їх судових систем. Це передбачає вдосконалення адміністративних методів, спрямованих на прийняття точних судових рішень, а також досягнення європейських стандартів у сфері забезпечення незалежності суддів та захисту їхньої конфіденційності.

Отже, у першому розділі магістерської роботи було здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних основ модернізації публічного управління в органах судової

влади як в Україні, так і за її межами. Проведене дослідження дозволило дійти висновку, що належне функціонування судової гілки влади є визначальним чинником для забезпечення стабільності державного механізму, а також ефективного регулювання взаємодії між різними гілками влади. Від якості організації судової системи залежить дотримання принципу верховенства права, захист прав і свобод громадян, а також формування довіри суспільства до правових інститутів держави.

Протягом останніх десяти років судова система України зазнала суттєвих змін і реформ, які створили передумови для подальшого вдосконалення судочинства. Саме активні реформи стали важливим каталізатором позитивних зрушень у цій сфері, поступово наближаючи вітчизняну судову систему до європейських стандартів правосуддя та справедливого судочинства європейських країн.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО МІСЬКРАЙОННОГО СУДУ

2.1 Загальна характеристика роботи Тернопільського міськрайонного суду

Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області є органом судової влади загальної юрисдикції першої інстанції, відповідальним за здійснення правосуддя на території міста Тернополя та Тернопільського району. Його місце розташування – вул. Котляревського, 34, м. Тернопіль. Діяльність суду регламентується національним законодавством та міжнародними правовими нормами, що закріплені в Конституції України, відповідних законах і міжнародних угодах, ратифікованих Верховною Радою України.

У своїй роботі судді та працівники суду дотримуються положень Конституції України та низки ключових нормативно-правових актів, серед яких Закони України «Про судоустрій і статус суддів», «Про доступ до судових рішень», «Про державну службу», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації» та «Про судовий збір». Окрім цього, судова діяльність базується на Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України, а також на Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень і супутніх нормативних документах.

Функціонування суду базується на фундаментальному принципі верховенства права. Цей принцип гарантує кожному громадянину право на неупереджений судовий розгляд, захист його прав і свобод, а також повагу до людської гідності. Суд сприяє дотриманню правових норм, регламентованих Конституцією, чинними законодавчими актами України та міжнародними правовими зобов'язаннями.

Як суд першої інстанції, Тернопільський міськрайонний суд уповноважений розглядати різні категорії судових справ, зокрема цивільні, кримінальні, адміністративні, а також справи про адміністративні правопорушення. Особливу увагу приділяється адміністративним спорам, підсудність яких визначається процесуальними кодексами та іншими відповідними нормативними актами.

Окрім здійснення правосуддя, суд виконує низку адміністративно-організаційних функцій. Зокрема, він забезпечує розгляд звернень громадян, надає доступ до публічної інформації, забезпечує належне зберігання документації та дотримується правил внутрішнього діловодства. Важливу роль у забезпеченні належної організації судового процесу відіграє структурована управлінська система, схематично зображена на рисунку 2.1, яка ілюструє внутрішню організацію Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області.

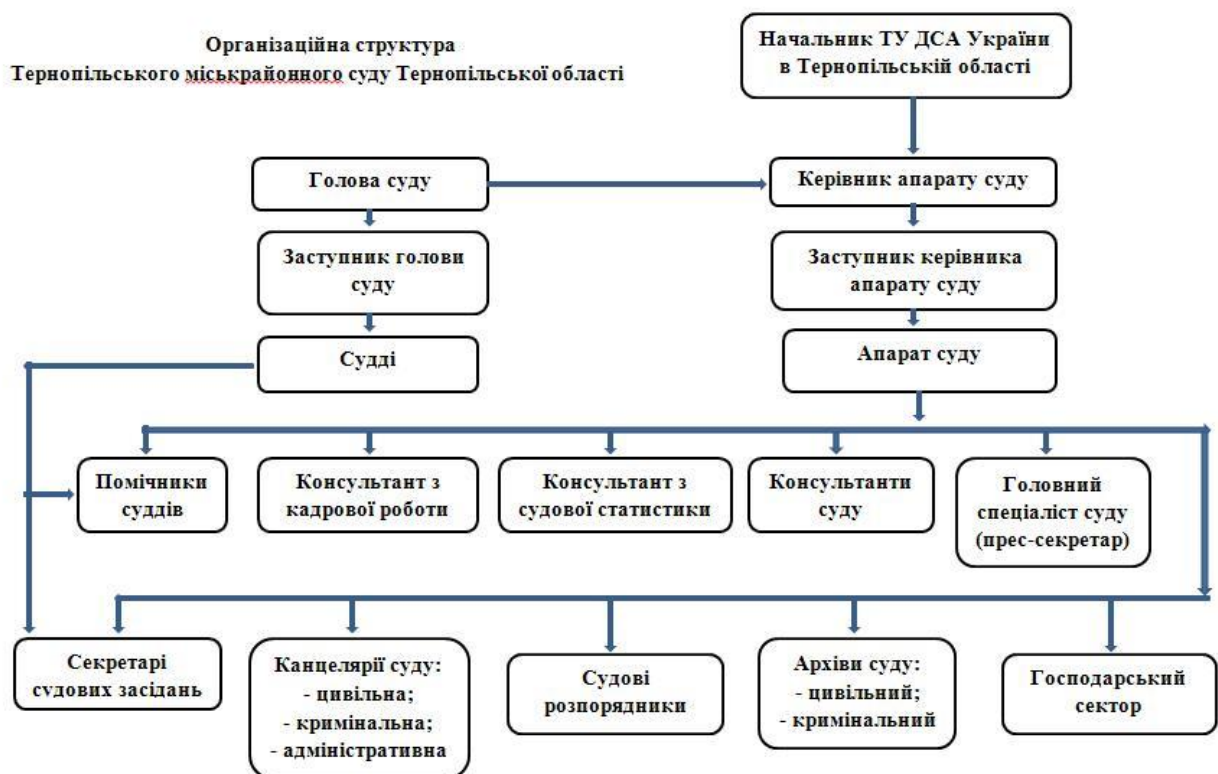

Рисунок 2.1 – Структура управління Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

Головними функціями Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області є:

- здійснення правосуддя у кримінальних справах;
 - розгляд цивільних справ з дотриманням процесуальних норм;
 - ухвалення рішень у справах адміністративної юрисдикції;
 - вирішення інших судових справ відповідно до встановленої компетенції;
- розгляд звернень громадян та прийняття рішень згідно з вимогами чинного законодавства України.

Робота суду базується на кількох важливих принципах, які нами згруповано та представлено на рисунку 2.2.

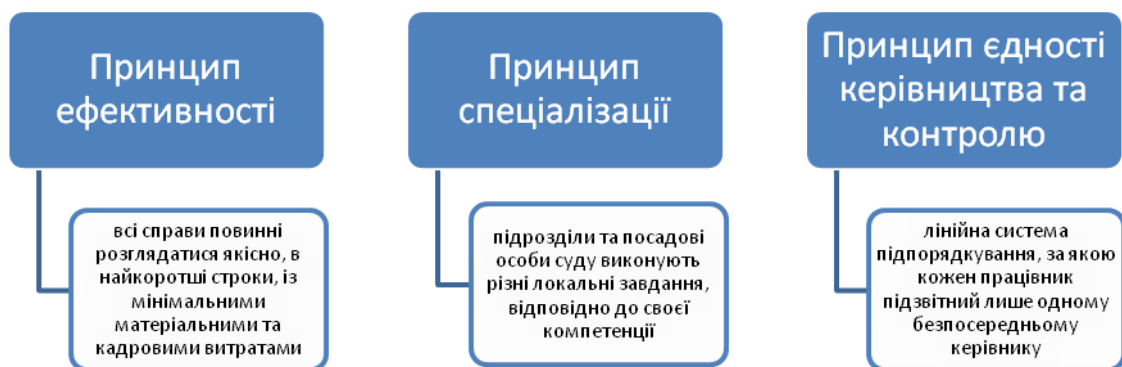

Рисунок 2.2 – Ключові принципи роботи Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

Місія Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області полягає у досягненні таких цілей:

- удосконалення процесу здійснення правосуддя,
- забезпечення справедливих, чесних і законних судових рішень без зволікань і з повагою до всіх, хто звертається до суду,
- ефективна координація діяльності та використання ресурсів,
- неупереджене здійснення правосуддя незалежно від місця проживання, етнічної приналежності, рівня доходів чи освіти, а також усунення бар'єрів доступу до судових послуг,
- виявлення поваги до всіх осіб, які беруть участь у судових процесах, та до

працівників суду,

- підтримка компетентності, професіоналізму і ввічливості суддів і працівників апарату суду для підвищення довіри до судової системи.

Основні цінності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області:

1) чесність: дотримання закону, неупередженість та повага до всіх учасників судових процесів і колег;

2) рівний доступ: надання ефективних послуг усім членам громади незалежно від їхніх характеристик і активне усунення перешкод для доступу до суду;

3) справедливість та ефективність: забезпечення індивідуального правосуддя у кожній справі з максимально ефективним використанням ресурсів;

4) повага та гідність: демонстрація поваги до всіх, хто звертається до суду або працює в ньому.

Штатний розпис Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області станом на 30 вересня 2024 року включав 23 судді, 58 державних службовців, 23 особи патронатної служби та 15 працівників допоміжного персоналу (рис. 2.3).

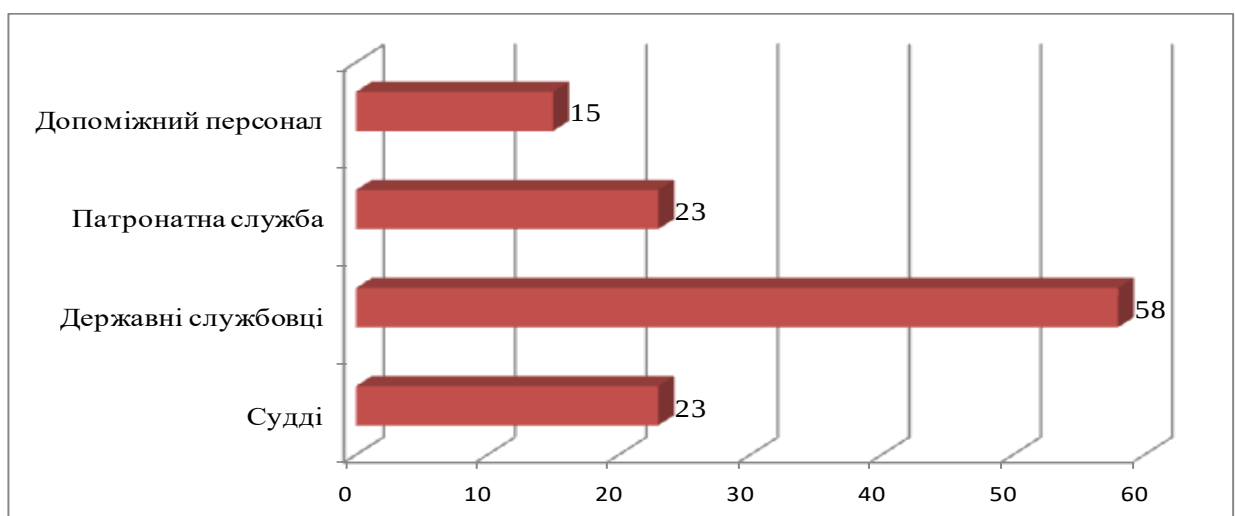

Рисунок 2.3 – Чисельність персоналу Тернопільського міськрайонного суду у 2024 році

На кінець 2023 року в суді було 3 вакантні посади: 2 суддів та 1 помічника судді. Протягом 2024 року в суді було видано накази про звільнення трьох працівників: секретаря судового засідання та двох помічників суддів, які звільнені за власним бажанням.

Одного працівника Тернопільського міськрайонного суду, який працював на посаді помічника судді, звільнено у зв'язку з призовом на військову службу за контрактом. Правилами військового обов'язку і військової служби України за працівником залишалося збереження посади, місця роботи та середнього заробітку протягом усього терміну, який міг тривати до моменту демобілізації або до закінчення особливого військового періоду.

У 2024 році конкурси на зайняття вакантних посад державних службовців категорій «Б» і «В» проводити не будуть. Це сталося через зміни до Закону України «Про воєнний стан», які були запропоновані Законом України № 2259-IX, який регулює поведінку державної служби та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Відповідно до цих змін процес призначення на державні посади під час військового управління був значно скорочений. Тепер громадяни можуть бути призначені на посади без проведення конкурсу за умови подання заяви, заповненої ідентифікаційної картки встановленого зразка та додаткових документів, що підтверджують громадянство України, необхідну освіту та досвід, відповідно до вимог конкретних позицій.

Протягом 2024 року суд неодноразово оголошував конкурси для добору кандидатів на вакантні посади, зокрема, було 13 оголошень про набір на посаду секретаря судового засідання (категорія «В»), що відповідало вимогам, визначеним для періоду воєнного стану.

Протягом року було видано 94 накази про встановлення надбавок та 14 накази про присвоєння рангу державним службовцям. Динаміку документації, яка характеризує діяльність Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області у 2024 році відображено на рисунку 2.4.

Архів Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

працює згідно з Положенням, затвердженим головою суду, та іншими нормативними актами. Архіваріус суду відповідає за зберігання судових справ і документації. Він керується відповідними інструкціями та переліками, затвердженими Державною судовою адміністрацією України.

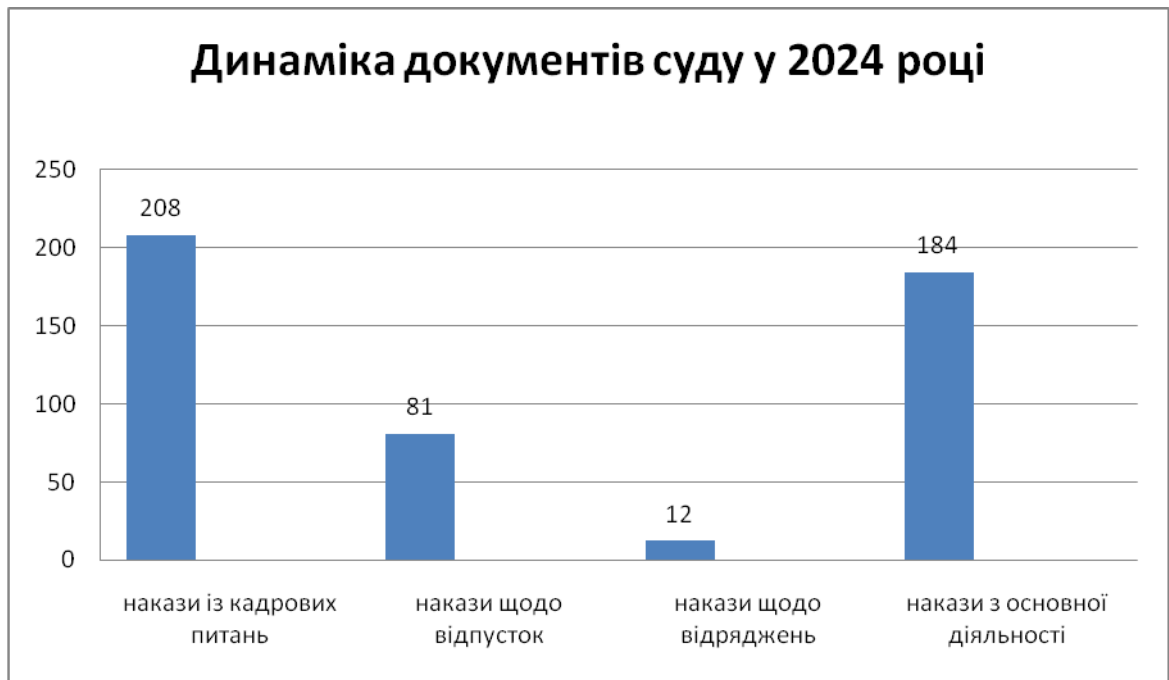

Рисунок 2.4 – Динаміка документів Тернопільського міськрайонного суду
Тернопільської області у 2024 році

У 2024 році Тернопільський міськрайонний суд провів значні матеріально-технічні роботи для покращення умов діяльності та доступу до правосуддя. Було виконано такі заходи:

- Реконструйовано і відремонтовано кабінети суддів на третьому поверсі.
- Виконано косметичний ремонт коридорів третього поверху.
- Обладнано дві кімнати для архіву суду та встановлено нові стелажі для зберігання судових справ.
- Здійснено поточний ремонт із заміною каналізаційних труб.

Ці заходи сприяли покращенню умов для працівників суду, зручності для громадян, а також забезпеченню належного зберігання судових справ в архіві.

2.2 Дослідження процесів електронного урядування обліково-статистичної діяльності Тернопільського міськрайонного суду

Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області використовує систему електронного урядування для планування та виконання своєї обліково-статистичної діяльності. Робота суду планується на півріччя, і плани містять такі розділи:

1. Організаційні заходи.
2. Вивчення та узагальнення судової практики.
3. Робота з кадрами.

Усі заплановані заходи, які були визначені для виконання в 2023 році та першій половині 2024 року, були успішно завершені в повному обсязі. Робота працівників суду ґрунтується на формально-правових нормах, а саме на Інструкції з обліку службових документів у місцевих загальних судах та Інструкції щодо складання статистичної звітності, які затверджуються Державним управлінням юстиції України.

Протягом першої половини 2024 року в Тернопільському міськрайонному суді було зареєстровано 12 300 справ та матеріалів, з яких:

У кримінальному судочинстві знаходилось 5 228 справ, що включали:

- 1 325 кримінальних проваджень;
- 171 справа, що стосувалась виконання судових рішень;
- 3 700 клопотань, скарг і заяв у рамках досудового розслідування;
- 2 справи про перегляд вироку за нововиявленими обставинами;
- 30 заяв щодо відводу суддів;
- У цивільному судочинстві перебувало 4 432 справи та матеріали;
- У адміністративному судочинстві було зареєстровано 279 справ;
- У справах про адміністративні правопорушення – 4 848 справ.

Інформація щодо кількості справ та матеріалів, які розглядались у Тернопільському міськрайонному суді в 2022-2023 роках, представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Результати аналізу кількості справ і матеріалів Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області за період 2022-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/2021	2023/2022
1. Кримінальне судочинство	9854	10342	11 564	488	1 222
2. Цивільне судочинство	7980	8 200	8 378	220	178
3. Адміністративне судочинство	568	504	623	-64	119
4. Справи про адміністративні правопорушення	8970	9 109	10 256	139	1 147

За даними таблиці, кількість справ і матеріалів, які стосуються кримінального судочинства зросла на 1222, цивільного судочинства зросла на 178, адміністративного судочинства зросла на 119 та справ про адміністративні порушення – на 1147 у 2023 році порівняно із 2022 роком. Автоматизована система документообігу суду «Д-3» забезпечує формування статистичних звітів суду в автоматичному режимі, які потім надсилаються до відповідних органів згідно з графіком. Районний суд Тернопільської міської ради надав звіти до територіального управління державної адміністрації України в Тернопільській області та інших установ. Серед основних звітів:

- Інформація про SMS-повідомлення учасникам судових процесів.
- Використання систем відеоконференцзв'язку.
- Розгляд кримінальних справ і клопотань.
- Виконання обов'язків присяжними.
- Комунікаційна діяльність суду.
- Виконання приписів щодо корупції.

Згідно з вимогами Закону України «Про доступ до судових рішень», Тернопільський міськрайонний суд забезпечує передачу електронних копій прийнятих судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень (ЄДРСР), використовуючи електронний цифровий підпис. Окрім цього, суд

систематично оновлює інформацію щодо набрання судовими рішеннями законної сили, підтримуючи актуальність відомостей у реєстрі.

Аналіз діяльності суду за 2024 рік свідчить, що всі прийняті судові рішення були своєчасно надіслані до ЄДРСР. Цей процес перебуває під постійним контролем головного спеціаліста з інформаційних технологій, який відповідає за коректність та своєчасність передачі даних. У звітному періоді було організовано 867 сеансів відеоконференцз'язку, що забезпечили взаємодію з установами Державної пенітенціарної служби України та іншими судовими органами країни, сприяючи оптимізації процесу судочинства.

Щодо інформування учасників процесу, у 2019 році Кременецький районний суд надіслав 94 текстових судових повістки та 4589 SMS-повідомлень з інформацією про хід судових проваджень, що сприяло оперативному інформуванню сторін та зниженню рівня пропусків судових засідань.

Протягом 2019-2020 років у суді проводилися регулярні перевірки діяльності працівників апарату для виявлення та усунення недоліків. Зокрема, перевірки стосувалися:

- своєчасності здачі секретарями судових засідань до канцелярії завершених справ;
- контролю за наявністю печаток і штампів;
- подання працівниками декларацій;
- правильності ведення документів первинного обліку в системі «Д-3»;
- внесення дат слухань до системи «Д-3».

Під час цих перевірок виявлені недоліки були усунені, а працівникам надані рекомендації щодо покращення роботи. Крім того, проводилися семінари для працівників суду, включаючи навчання з оновлень програми «Д-3» і теми «Електронне декларування».

У межах освітньої діяльності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області було організовано низку важливих семінарів для працівників суду з метою підвищення їхньої професійної компетентності.

Керівник апарату спільно з консультантом суду провели навчальний тренінг на тему «Порядок оцінювання результатів службової діяльності державних службовців категорій «Б» та «В», що сприяло поглибленню знань працівників щодо застосування актуальних нормативних вимог.

Упродовж 2024 року до суду надійшло 56 офіційних запитів на отримання публічної інформації. Усі звернення були опрацьовані та задоволені в передбачені законодавством строки. Відповіді на запити разом із супровідною документацією належним чином збережено в окремих справах згідно з вимогами Номенклатури справ. Крім того, за звітний період суд отримав 25 звернень від громадян, на які також були надані вичерпні відповіді відповідно до чинного законодавства. Для забезпечення контролю за своєчасністю обробки звернень ведеться спеціальний журнал реєстрації, що сприяє прозорості розгляду кожного звернення.

З метою підвищення рівня відкритості, колегіальності та демократичності роботи суду протягом року було організовано низку нарад і зборів. Вони сприяли обговоренню актуальних питань судочинства, вдосконаленню внутрішніх процесів та впровадженню передових європейських практик у діяльність установи.

Серед проведених заходів виділяються:

- 16 апаратних нарад, на яких розглядалися ключові аспекти роботи суду, зокрема результати діяльності за звітний період, офіційні листи від Вищої ради правосуддя та інших державних установ, актуальні питання судової практики, організація діловодства та оптимізація трудових процесів.

- 9 зборів суддів, під час яких було підбито підсумки роботи суду за попередні роки, проаналізовано кількість скасованих і змінених судових рішень, обговорено кадрові призначення та затверджено зміни до посадових інструкцій, що регламентують функціональні обов'язки працівників апарату суду.

Ці заходи сприяли вдосконаленню організаційної діяльності суду, підвищенню рівня професійної підготовки персоналу та забезпеченню

ефективної комунікації між підрозділами, що позитивно позначилося на загальній результативності роботи суду.

Нами здійснено порівняння заходів організації взаємодії Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області, серед яких апаратні наради та збори суддів за період 2023-2024 рр. (рисунок 2.5).

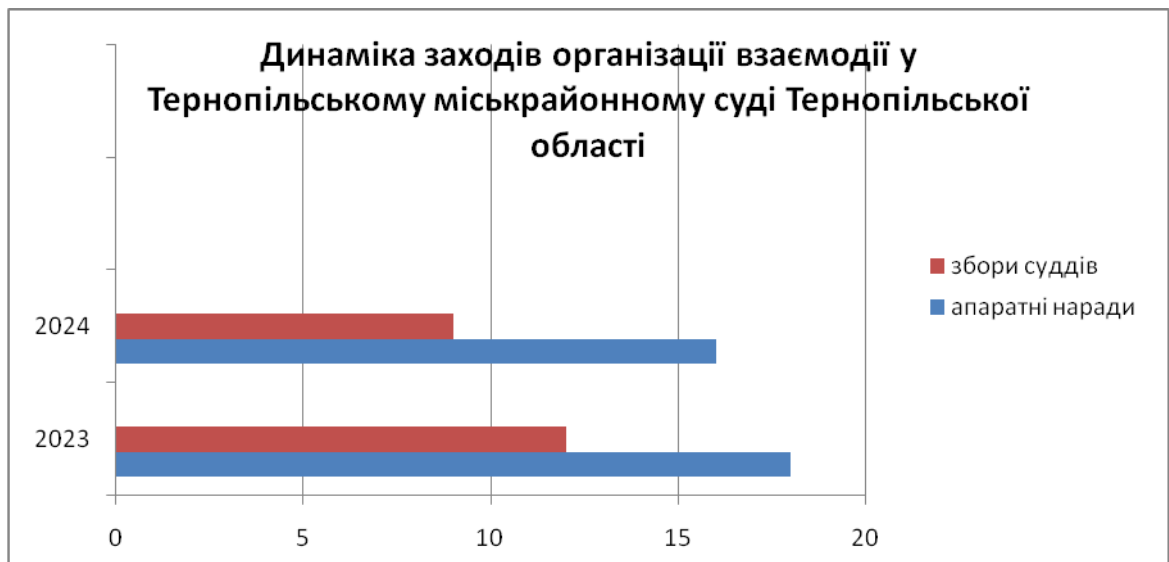

Рисунок 2.5 – Динаміка заходів організації взаємодії Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

Отже, впровадження модернізаційних змін у діяльність Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області дозволило значно підвищити рівень прозорості, демократичності та ефективності судової системи, а також сприяло поліпшенню взаємодії з громадськістю.

2.3 Аналіз використання європейських тенденцій у кадровому забезпеченні Тернопільського міськрайонного суду

Ефективний розвиток Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області залежить від впровадження передових європейських практик у підготовці кадрового складу. Основні напрями покращення кадрового забезпечення цієї публічної установи включають:

- Формування професійного кадрового складу державних службовців. Одним із ключових пріоритетів діяльності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області є створення високопрофесійного, компетентного та відданого своїм обов'язкам корпусу державних службовців. Цей процес сприяє не лише вдосконаленню функціонування суду, а й зміцненню його соціального потенціалу, забезпечуючи ефективну реалізацію завдань судової системи та підтримку правової стабільності в регіоні.

- Розвиток кадрового потенціалу та оптимізація можливостей працівників суду. Для підвищення професійного рівня працівників суду створюються умови, які сприяють розвитку їхніх професійних навичок, розширенню функціональних можливостей та максимальному використанню їхнього потенціалу в інтересах держави. Це включає системний підхід до підбору кадрів, кар'єрного просування, підвищення кваліфікації та безперервної роботи з персоналом. Особлива увага приділяється розвитку кадрових служб, які займаються підтримкою та забезпеченням ефективної діяльності суду.

- Законодавче регулювання кадрового забезпечення. Кадрова політика суду регулюється Законом України «Про судоустрій і статус суддів», який визначає систему органів і посадових осіб, відповідальних за формування суддівського корпусу в Україні. Згідно з чинним законодавством, процес кадрового забезпечення судів загальної юрисдикції покладається на такі інституції та посадових осіб:

- Президент України – здійснює призначення суддів на посади за результатами конкурсів та поданням відповідних органів;

- Верховна Рада України – ухвалює закони, що регулюють діяльність судової системи;

- Вища рада правосуддя України – формує та затверджує суддівський корпус, вирішує питання щодо переведення, звільнення та дисциплінарної відповідальності суддів;

- Вища кваліфікаційна комісія суддів України (ВАК) – організовує та проводить конкурси на зайняття вакантних посад суддів;

- Пленум Верховного Суду України – ухвалює рішення, які стосуються судової практики та організації роботи судів;

- Голови судів першої та апеляційної інстанції – керують судовими установами, забезпечують організацію їхньої діяльності та відповідають за кадрову політику у межах повноважень;

- Конференція суддів і З'їзд суддів України – приймають рішення щодо функціонування судової системи, кадрових питань та формування стратегічних напрямків розвитку;

- Рада суддів України – координує діяльність суддів, забезпечує підтримку професійної етики та контролює дотримання законодавчих норм у системі правосуддя;

- Органи місцевого самоврядування – беруть участь у формуванні списків присяжних та сприяють роботі судових установ у регіонах.

Кожен суддя Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області має чітко визначений обсяг повноважень, що залежать від його юридичного статусу, посади та спеціалізації у розгляді конкретних справ. Розподіл обов'язків забезпечує ефективну роботу суду, гарантує дотримання норм права та забезпечує оперативне та неупереджене здійснення правосуддя в регіоні. Це створює прозору, відповідальну та підзвітну судову систему, орієнтовану на захист законних прав та інтересів громадян. При цьому судді у своїх рішеннях є відносно самостійними та незалежними.

Багатоетапність і складність процесу добору кадрів є повністю обґрунтованими, оскільки для забезпечення справедливого та якісного правосуддя необхідні висококваліфіковані й професійні працівники. Голова суду та керівник апарату відіграють ключову роль у забезпеченні кадрової політики Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. Прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суттєво підвищило статус керівника апарату суду у питаннях управління персоналом. Згідно з новими положеннями, він отримав право призначати, звільняти та заохочувати працівників апарату суду, що раніше належало до повноважень голови суду.

Хоча обсяг адміністративних функцій голови суду був зменшений, він залишився головним адміністратором суду. Серед його основних обов'язків — представлення Кременецького районного суду в офіційних взаєминах з органами державної влади, місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами. Таким чином, успішне формування компетентної команди суду, забезпечення ефективного розгляду кримінальних, цивільних, адміністративних та інших справ, а також опрацювання звернень громадян значною мірою залежить від злагодженої співпраці між головою суду та керівником апарату.

Досвід провідних країн світу демонструє, що в багатьох державах судді призначаються на посади безстроково або довічно до досягнення пенсійного віку. Конституції таких країн, як Італія, Німеччина, Іспанія, Франція та США, закріплюють принцип незмінюваності суддів, що забезпечує їх незалежність. На відміну від Конституції України, у цих країнах не передбачається випробувальний термін для новопризначених суддів [25, с. 170]

З огляду на вищезазначене, судді Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області постійно працюють над підвищенням своєї кваліфікації, щоб відповідати стандартам Європейського Союзу та забезпечувати ефективне й незалежне судочинство. Протягом 2024 року вони брали участь у різноманітних навчальних заходах, таких як семінари, тренінги та короткострокові курси. Також, значну увагу було приділено підвищенню кваліфікації працівників апарату суду, які брали участь у семінарах з роботи з інформаційними технологіями та організаційно-правових засад управління персоналом. Це забезпечує комплексний розвиток як суддів, так і працівників апарату, спрямований на покращення роботи судової системи загалом.

Участь працівників Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області у зазначених заходах суттєво сприяла підвищенню їхнього професійного рівня. Завдяки цьому вони здобули нові теоретичні знання та практичні навички, які успішно застосовують у повсякденній роботі.

Протягом 2024 року суд організував навчальну, ознайомчу, переддипломну та виробничу практику для дванадцяти студентів Західно-українського національного університету. Крім того, з 14 лютого по 20 березня 2014 року один кандидат на посаду судді проходив стажування в установі, що дозволило йому отримати цінний досвід роботи в судовій системі.

Відповідно до статті 44 Закону України «Про державну службу» та Типового порядку оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, у жовтні-грудні 2022 та 2023 років було проведено оцінювання працівників суду, які обіймають посади категорій «Б» і «В». Це дало змогу оцінити професійні досягнення співробітників та визначити напрямки подальшого розвитку їхньої кар'єри. Результати оцінювання службової діяльності держслужбовців у 2022-2023 рр. зображено на рисунку 2.6.

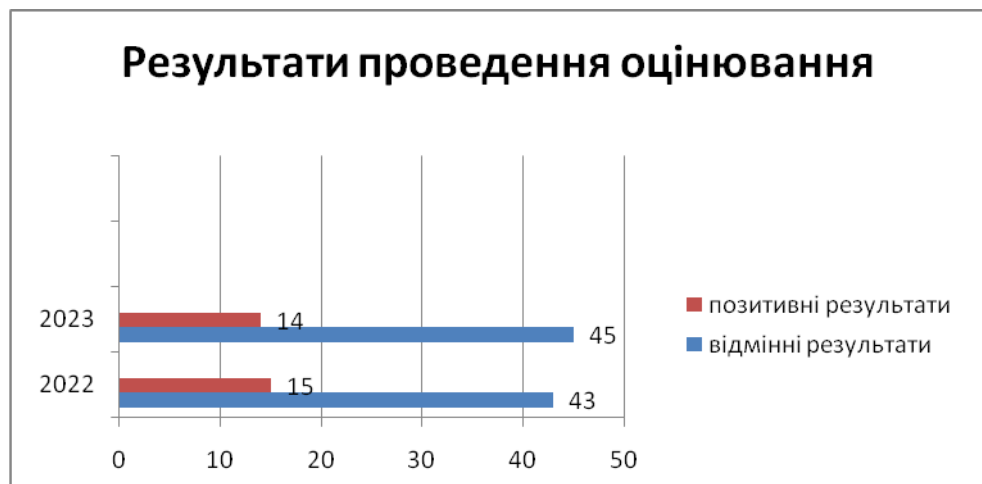

Рисунок 2.6 – Результати оцінювання службової діяльності держслужбовців Тернопільського міськрайонного суду у 2022-2023 рр.

У жовтні 2024 року були затверджені завдання та ключові показники ефективності для працівників апарату суду на 2025 рік. Всі затверджені висновки щодо результатів оцінювання службової діяльності, індивідуальні програми навчання, а також визначені завдання та ключові показники зберігаються в особових справах працівників.

Консультант суду з питань роботи з персоналом регулярно оновлює дані в інформаційно-аналітичній системі «Кадри-WEB», забезпечуючи актуальність кадрової інформації. У 2019 році було проведено процедуру кваліфікаційного оцінювання суддів Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області, під час якої всі судді успішно підтвердили відповідність займаним посадам. Інформація про діяльність суду та його персонал систематично оновлюється на офіційному веб-сайті суду через портал «Судова влада України». У 2024 році на сайті було опубліковано 23 інформаційні повідомлення, які висвітлювали найважливіші події в діяльності установи.

Результати проведеного дослідження свідчать, що працівники апарату Тернопільського міськрайонного суду виконують свої обов'язки відповідно до встановлених норм службового розпорядку, правил етичної поведінки та процесуальних вимог. Це передбачає правильне ведення судових проваджень, належну підготовку справ до розгляду та оформлення рішень після судових засідань. Працівники також дотримуються Інструкції з діловодства та архівної справи, забезпечують ефективне функціонування автоматизованої системи документообігу суду, своєчасно направляють судові рішення до Єдиного державного реєстру судових рішень (ЄДРСР) та надають копії рішень за запитами. Важливою частиною роботи працівників є сумлінне виконання функціональних обов'язків, дотримання процесуальних строків та підвищення професійної кваліфікації. З цією метою вони займаються самоосвітою та відвідують курси підвищення кваліфікації, організовані Чернівецьким регіональним відділенням Національної школи суддів України. Попри значні досягнення, залишаються певні проблемні питання, які потребують вирішення. Зокрема, це заповнення вакантних посад суддів і працівників апарату суду, проведення ремонту сходів, кабінетів, холу та коридорів. Особливо нагальним є питання встановлення сучасної протипожежної сигналізації, яке вимагає першочергової уваги з боку відповідних служб.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ОРГАНАХ СУДОВОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

3.1 Підвищення ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Тернопільського міськрайонного суду

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким зростанням впливу інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на всі аспекти життя: від громадян і бізнесу до державних структур. ІКТ все більше визначають глобалізаційні процеси, адміністративні реформи, безпеку та соціально-економічний розвиток країн, підвищуючи їх конкурентоспроможність. Для України розвиток інформаційного суспільства є національним пріоритетом і розглядається як важливе завдання на державному рівні. ІКТ стали основою для соціально-економічного прогресу, зокрема через їх роль у сприянні інноваційному розвитку економіки.

З огляду на стратегічні цілі України, інформатизація судової системи є надзвичайно важливим аспектом. Впровадження автоматизованих процесів у суді є обов'язковою умовою для подальшого розвитку правосуддя. Інформатизація судової системи дозволяє підвищити якість судових послуг і забезпечити доступ громадян до правосуддя. Це, своєю чергою, сприяє підвищенню рівня задоволеності та довіри до судових органів з боку громадян.

Впровадження системи електронного судочинства в Україні, яке має на меті полегшити доступ до правосуддя, підвищити прозорість судових процесів і прискорити розгляд справ, стало можливим після ухвалення Закону України №2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [27]. Цей

закон включав ряд нововведень, які поклали фундамент для розвитку електронного судочинства в країні.

Розпочаті перші кроки впровадження системи «Електронний суд» були формалізовані наказом Державної судової адміністрації України №72 від 31 травня 2013 року, яким затверджено порядок обміну електронними документами між судами та учасниками судових процесів [28]. Згодом цей нормативний акт було доповнено новими положеннями, що розширили функціональні можливості системи, адаптувавши її до сучасних вимог електронного урядування та цифрової трансформації судової системи.

Використання електронних технологій створило широкий спектр можливостей для учасників судових процесів. Наприклад, громадяни мають змогу подавати заяви, клопотання та скарги до Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області в електронному форматі через офіційний портал судової системи. Крім того, вони можуть переглядати судові рішення через особистий кабінет на веб-сайті суду та брати участь у судових засіданнях за допомогою відеоконференцій, що виключає необхідність фізичної присутності у судовій залі. Це значно спрощує доступ до правосуддя, робить судовий процес більш прозорим та зручним для громадян.

Запровадження Концепції галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції та інших судових установ стало ключовим кроком на шляху до вдосконалення правосуддя в Україні [29]. Програма визначає стратегічні завдання, які спрямовані на створення умов для ефективної роботи Єдиної судової інформаційної системи України. Це рішення забезпечує громадянам широкий доступ до актуальної інформації про діяльність судів, підтримуючи відкритість і прозорість судової системи (рис. 3.1).

Важливим результатом реалізації програми стала автоматизована система електронного документообігу, яка нині успішно функціонує в судах загальної юрисдикції. Її впровадження принесло чимало переваг. Система дозволяє підвищити прозорість судових процесів, оптимізувати роботу суддів і працівників судових апаратів, а також знизити адміністративне навантаження.

Крім того, вона забезпечує централізоване зберігання всіх процесуальних документів у цифровому вигляді, що гарантує їхню збереженість, безпеку й легкий доступ для всіх учасників судового процесу. Це сприяє побудові сучасної, ефективної та інноваційної судової системи, здатної відповідати викликам цифрової епохи.

Отже, інформатизація судової системи України є важливим кроком до того, щоб процес правосуддя став більш відкритим, доступним і ефективним, що є суттєвою частиною загального процесу реформування та модернізації судової системи.

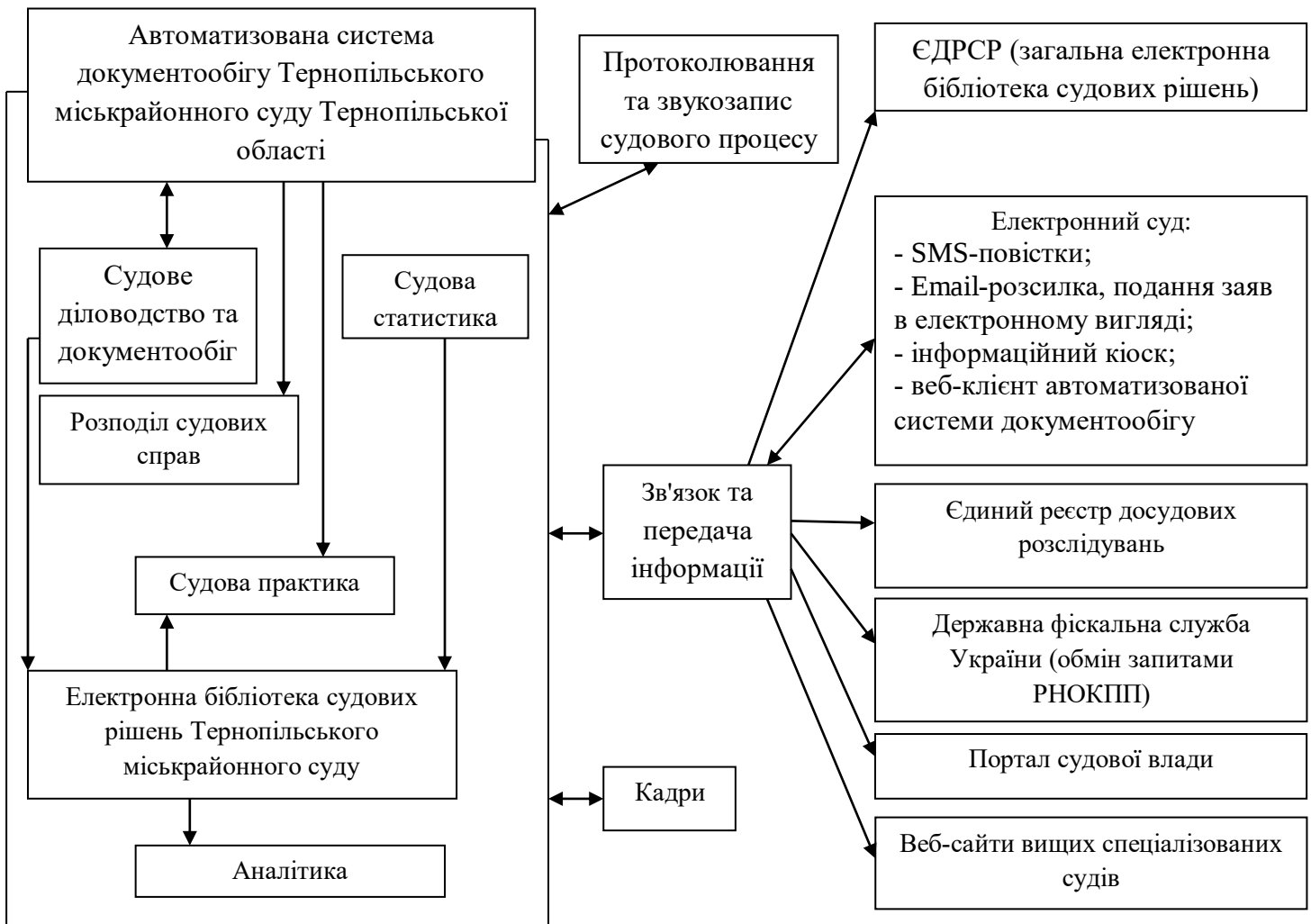

Рисунок 3.1 – Структура функціонування Єдиної судової інформаційної системи (ЄСІС)

Впровадження єдиної автоматизованої системи електронного документообігу у судах України стало визначальним етапом у реалізації проекту «Електронний суд» (рис. 3.2). Головною метою створення цієї системи є забезпечення швидкого та надійного обміну електронними документами між судами, фізичними та юридичними особами, а також іншими учасниками судового процесу. Це дозволяє значно спростити судові процедури та підвищити ефективність роботи судів.

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС) виконує важливу функцію в організації сучасного правосуддя. Її впровадження дозволяє здійснювати електронний обмін процесуальними документами між усіма учасниками судових процесів, зокрема з Кременецьким районним судом Тернопільської області. Відправлення та отримання документів у цифровому форматі забезпечує прозорість, спрощує доступ до правосуддя та скорочує строки розгляду справ.

Основними компонентами функціональної структури ЄСІТС є інтегровані модулі, що відповідають за ключові процеси судочинства: реєстрацію документів, автоматизований розподіл справ, формування електронних справ, облік процесуальних дій, збереження архівних матеріалів та автоматичне формування звітності. Завдяки цьому створюється безперервний інформаційний потік між судами, що підвищує оперативність та точність обробки даних.

Використання електронних технологій дозволяє забезпечити дистанційну участь сторін у судових засіданнях, зокрема за допомогою системи відеоконференцій. Це особливо актуально в умовах діджиталізації та необхідності безперервного функціонування судової системи навіть під час надзвичайних ситуацій.

Таким чином, запровадження ЄСІТС є важливим кроком на шляху до створення сучасної, інтегрованої та відкритої судової системи України. Вона не лише спрощує доступ громадян до судових послуг, а й сприяє підвищенню прозорості судочинства та зміцненню довіри до судових органів

Крім того, система дозволить здійснювати фіксацію перебігу судових засідань і забезпечить можливість дистанційної участі у засіданнях через відеоконференцзв'язок, що значно підвищить доступність та ефективність правосуддя.

Рисунок 3.2 – Основні системи Електронного суду

Ця система не лише спрощує взаємодію між учасниками процесу, але й забезпечує прозорість, доступність, прискорення розгляду справ та зменшення паперової бюрократії, що є важливими кроками на шляху до ефективного правосуддя.

В умовах стрімкого розвитку інформатизації та інтеграції елементів електронного урядування організаційна структура та система роботи Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області зазнають суттєвих змін. Однією з ключових інновацій стало запровадження обов'язкового реєстрування процесуальних документів безпосередньо в день їхнього надходження до суду. Це нововведення спрямоване на забезпечення оперативності та точності в обробці судових матеріалів.

На сучасному етапі законодавча база України значно адаптована до потреб впровадження електронного судочинства. Важливу роль у цьому процесі відіграє активне використання Тернопільським міськрайонним судом офіційної сторінки на веб-порталі «Судова влада України». Цей портал містить усю необхідну інформацію про діяльність суду та дозволяє громадянам отримувати актуальні дані щодо розгляду їхніх справ.

На державному рівні створено комплексну нормативно-правову базу, яка регулює функціонування порталу «Судова влада України» та забезпечує його стабільну й ефективну роботу. Завдяки цьому користувачі порталу можуть пройти реєстрацію та отримати доступ до додаткових можливостей. Серед таких функцій – доступ до повних текстів процесуальних документів у справах, автоматичні повідомлення про зміни статусу справ та надходження нових матеріалів.

Таким чином, інтеграція інформаційних технологій у діяльність Тернопільського міськрайонного суду створює передумови для більш ефективного, прозорого та доступного судочинства, сприяючи покращенню якості судових послуг та підвищенню рівня довіри з боку громадян.

Таблиця 3.1 – Можливості сервісів системи «Електронний суд»

№п/п	Сервіси системи «Електронний суд» дозволяють:
1	Розповсюджувати та отримувати копії цифрових документів між учасниками справи.
2	Подавати до суду позови та інші офіційні документи, а також електронні звернення, скарги, пропозиції та інші неофіційні подання.
3	Отримувати документи з суду та інших електронних джерел
4	Брати участь в акціях електронного характеру з використанням цифрового підпису.
5	Автоматичний вибір судді або групи суддів для розгляду конкретної справи.
6	Зберігати матеріали справи в цифровому форматі
7	Забезпечити право учасників звернення до суду з позовом у паперовій формі.
8	Відеоконференцзв'язок судів у режимі трансляції через Інтернет.
9	Функціонування Єдиного державного реєстру документів.

Подання позовних заяв та інших процесуальних документів до Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області стало можливим у електронному форматі завдяки використанню електронного цифрового підпису (ЕЦП). Це інноваційне рішення значно спростило взаємодію громадян із судом, підвищивши доступність судових послуг та зменшивши потребу в особистій присутності учасників процесу.

Сучасні умови роботи демонструють, що мобільні технології та доступ до Інтернету стали невід'ємною частиною професійної діяльності працівників суду. Відповідно до європейських стандартів судочинства, починаючи з 2019 року, формування статистичних звітів відбувається автоматично за допомогою спеціалізованої системи документообігу «Д-3». Це дозволяє оперативно створювати та подавати необхідну звітність до Територіального управління Державної судової адміністрації України в Тернопільській області.

З метою забезпечення максимальної прозорості діяльності суду та дотримання стандартів євроінтеграції, Тернопільський міськрайонний суд регулярно готує і подає різноманітні звіти. Такі звітні матеріали дозволяють контролюючим органам, учасникам судових процесів та широкій громадськості отримувати актуальну інформацію щодо функціонування суду, дотримання строків розгляду справ та прийнятих судових рішень (рис. 3.3). Ці заходи не тільки покращують прозорість роботи суду, але й сприяють дотриманню європейських стандартів у судочинстві та підтримують процеси євроінтеграції України.

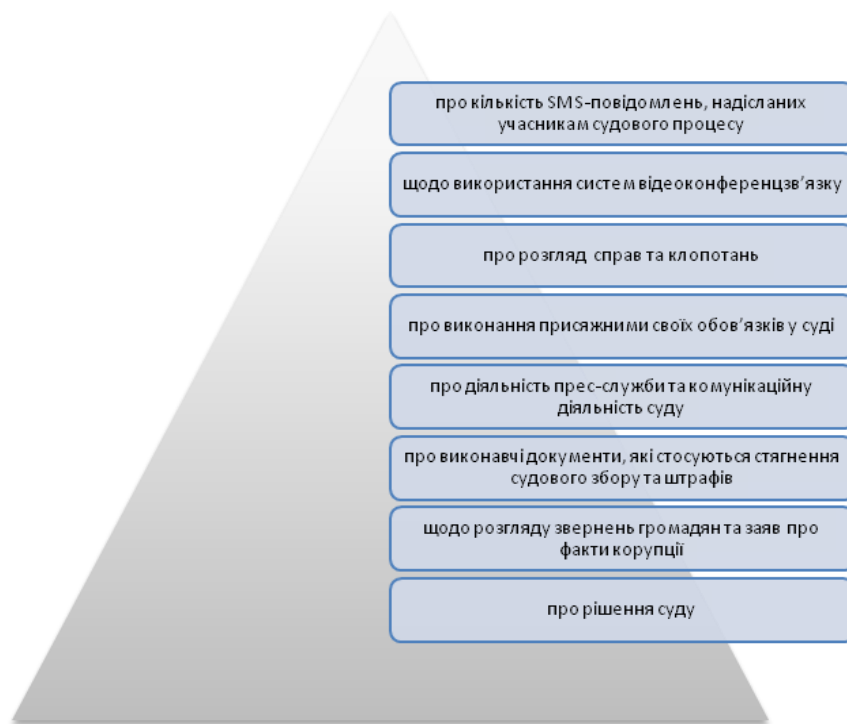

Рисунок 3.3 – Запропонований перелік звітів для підвищення прозорості діяльності судових органів у контексті євроінтеграції

Керівник апарату та його заступник у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області систематично здійснюють контроль за процесом внесення даних до автоматизованої системи документообігу. Вони забезпечують точність та повноту інформації, зокрема правильність заповнення електронних карток на осіб, щодо яких розглядаються кримінальні провадження. Ця діяльність відбувається відповідно до положень Інструкції, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України від 5 грудня 2013 року № 169, що регулює порядок ведення судових реєстрів та управління документацією.

Виконуючи вимоги Закону України «Про доступ до судових рішень», суд надсилає електронні копії прийнятих рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень (ЄДРСР). Процес передачі документів відбувається із застосуванням електронного цифрового підпису, що забезпечує автентичність і захищеність переданої інформації.

Рисунок 3.4 – Результати прогнозу обсягів електронних даних після впровадження системи «Електронний суд»

Очікується, що з подальшим впровадженням системи «Електронний суд» кількість надісланих судових рішень значно зросте. Крім того, буде збільшено обсяг відправлених SMS-повідомлень щодо судових засідань та рішень, а також розширено практику проведення судових засідань у форматі відеоконференцій, що спростить доступ громадян до правосуддя та прискорить розгляд справ.

Прогнозні результати свідчать про поступове зростання обсягів електронних даних, які передаватимуться до державних реєстрів та надаватимуться користувачам судових послуг. Ця тенденція підкреслює, що процес інформатизації та впровадження цифрових технологій у діяльність судових органів продовжуватиметься з активною динамікою.

Однак для забезпечення повноцінного функціонування системи, створеної відповідно до положень Закону України № 6232, необхідно врахувати два ключові фактори: людський ресурс та адекватне господарсько-фінансове забезпечення. Лише при ефективній взаємодії цих елементів система «Електронний суд» зможе розвиватися та працювати на повну потужність, забезпечуючи автоматизацію всіх ключових процесів.

Для успішного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у роботу Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області необхідно вирішити низку важливих завдань, які представлені в таблиці 3.2.

Серед основних пріоритетів — оптимізація технічної інфраструктури, забезпечення інформаційної безпеки, навчання працівників суду з питань користування електронними системами та інтеграція нових цифрових інструментів у робочий процес. Вирішення зазначених завдань дозволить підвищити рівень використання електронних судових послуг, забезпечивши зручність, прозорість і ефективність судочинства для громадян та учасників судових процесів. Це сприятиме не лише підвищенню продуктивності роботи суду, а й посиленню довіри громадськості до судової системи України.

Практика показує, що основною причиною відмови громадян від використання електронних каналів комунікації з судовими органами є

недостатні навички роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ).

Таблиця 3.2 – Основні складові кадрової політики з розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області

№п/п	Завдання	Доцільність реалізації завдання
1	Інформування населення та підвищення комп'ютерної грамотності	Щоб збільшити кількість громадян, які користуються судовими послугами в електронному форматі, необхідно підвищити рівень обізнаності населення про такі можливості. Ефективним інструментом у цьому напрямку стане проведення регулярних інформаційних кампаній через різні засоби масової інформації, включаючи телебачення, Інтернет-ресурси, друковані видання та радіомовлення. Важливо здійснювати моніторинг пошукових запитів громадян у мережі Інтернет, щоб виявляти актуальні інформаційні потреби. На основі отриманих даних слід публікувати відповідні оголошення та роз'яснення щодо електронних судових послуг на офіційних веб-сайтах судових установ та в соціальних мережах. Це дозволить забезпечити своєчасну комунікацію з громадянами та підвищити доступність судових сервісів.
2	Використання власних комунікаційних каналів суду	Тернопільський міськрайонний суд повинен активніше використовувати власні канали зв'язку, такі як центри підтримки користувачів, офіційний сайт суду, громадські приймальні, а також інформаційні розсилки. Важливо, щоб консультанти активно популяризували можливості електронних послуг під час особистих зустрічей з громадянами
3	Забезпечення зручної реєстрації користувачів	Для залучення більшої кількості громадян до використання електронних послуг суду, слід забезпечити можливість реєстрації для отримання цих послуг одночасно з отриманням особистих документів (паспорт, посвідчення водія тощо). Це полегшить громадянам доступ до судових послуг і сприятиме поширенню електронної взаємодії з судом.

Для вирішення цієї проблеми важливо розробити і затвердити стандарт комп'ютерної грамотності, а також створити навчальні онлайн-курси. Це

дозволить уніфікувати систему підготовки мешканців м. Тернополя та Тернопільського району до використання ІКТ та зробити її більш доступною для широкого кола користувачів. Навчання службовців є ще одним важливим аспектом. Часто працівники не володіють достатньою компетентністю для повного використання електронних урядових сервісів у судовій діяльності. Для вирішення цього завдання необхідно запровадити послідовну кадрову політику в сфері розвитку ІКТ у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області.

Таблиця 3.3 – Елементи запропонованої кадрової політики в сфері розвитку ІКТ у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області

№п/п	Заходи для підвищення компетентності працівників суду
1	Створення єдиної кваліфікаційної вимоги у сфері ІКТ для працівників суду
2	Створення типових програм підвищення кваліфікації з комп'ютера, медіа та збору інформації
3	Безкоштовна освіта, поширена в розвинених країнах, використовується для забезпечення наявності знань і навичок
4	Створення електронної взаємодії між відділами

Ці заходи допоможуть підвищити рівень обізнаності громадян та службовців у використанні ІКТ, що сприятиме більш ефективній взаємодії з судовою владою через електронні канали і забезпечить більш прозорий та доступний процес судочинства.

Однією з ключових проблем, з якими зустрічається Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області є відсутність оперативного доступу інших органів до відомостей, що містяться в його інформаційних системах (ІС). Це ускладнює міжвідомчу взаємодію, оскільки деякі дані можуть бути застарілими або дублюватися в різних системах, що призводить до додаткових витрат часу і ресурсів для їх актуалізації та усунення помилок.

Для забезпечення актуальності відомостей в інформаційних системах необхідно створити єдиний каталог типів і атрибутів даних, який буде містити майстер-дані – початкові джерела інформації про суб'єкти інформаційного

обміну. Це дозволить уникнути дублювання неактуальних відомостей у різних відомствах, що беруть участь у міжвідомчій взаємодії. Впровадження такої системи дозволить підвищити ефективність міжвідомчої взаємодії, забезпечить точність і своєчасність оновлення інформації та зменшить витрати, пов'язані з дублюванням і виправленням помилок.

На основі визначеного каталогу типів та атрибутів даних, слід створити механізм автоматичного оновлення баз даних між учасниками міжвідомчої взаємодії. Цей підхід дозволить передавати лише ті дані, які зазнали змін, що мінімізує навантаження на інформаційні системи й суттєво прискорює процес обміну інформацією. Запровадження запропонованої моделі обміну даними сприятиме суттєвому зниженню витрат, пов'язаних із підтримкою та функціонуванням інформаційних систем, а також забезпеченням інфраструктури електронного урядування. Це створить умови для більш ефективного використання ресурсів і підвищить надійність інформаційного обміну.

Для покращення процесу проектування, розробки та впровадження системи міжвідомчої електронної взаємодії (СМЕВ) необхідно реалізувати низку конкретних заходів, які докладно представлені в таблиці 3.4.

Подані в таблиці заходи (публікація даних та відомостей судом для покращення міжвідомчої взаємодії із іншими органами; уникнення дублювання витрат через створення відповідних інформаційних систем, інтегрування платіжних систем із інформаційними системами суду) дозволять забезпечити більш злагоджену, безпечну та ефективну роботу системи в межах судової інфраструктури.

Процес спрощення проектування організації для законодавчого закріплення цих механізмів сприятиме зниженню операційних витрат на підтримку електронного урядування на рівні судової влади, підвищенню ефективності взаємодії між відомствами і створенню більш прозорого та доступного процесу для громадян.

Таблиця 3.4 – Запропоновані заходи щодо спрощення проектування і організації системи міжвідомчими електронної взаємодії

№п/п	Пропоновані заходи	Доцільність та реалізацію заходу
1	Публікація доступних відомостей	Важливо організувати публікацію всіх видів інформації, які Тернопільський міськрайонний суд та інші учасники міжвідомчої взаємодії можуть використовувати. Це дозволить оптимізувати процес доступу до необхідних даних та уникнути зайвих запитів на інформацію між відомствами
2	Запобігання дублюванню витрат	Для запобігання дублюванню витрат між учасниками внутрішніх взаємодій необхідно запровадити механізм створення електронних розрахунків між громадянами через державні інформаційні системи (ІС). Це стосується всіх платежів, включно з тими, що надаються на паперовому носії. Такий підхід дозволить централізувати та спростити процеси оплати, що зменшить адміністративні витрати та забезпечить більшу ефективність.
3	Інтеграція платіжних систем	Важливо забезпечити сумісність державних інформаційних систем з платіжними платформами, що дозволить громадянам здійснювати платежі в зручній електронній формі. Це скоротить часові витрати на отримання послуг і підвищить зручність для користувачів

Для забезпечення ефективного моніторингу запитів у системі міжвідомчої електронної взаємодії (СМЕВ) та контролювання їх термінів, необхідно впровадити маркування кожного запиту та відповіді. Це маркування має бути прив'язаним до унікального ідентифікатора, що дозволить контролювати процеси, які згруповано в таблиці 3.5.

Впровадження ЄСІА дозволить забезпечити безпеку та надійність надання судових послуг в електронній формі, унеможливить несанкціонований доступ і допоможе забезпечити дотримання юридичних норм під час використання системи електронного суду. Це значно покращить якість та зручність судових послуг, забезпечуючи швидкий та безпечний доступ до правосуддя.

Таблиця 3.5 – Ефекти від впровадження маркування кожного запиту відповіді в системі міжвідомчої електронної взаємодії СВЕМ

№п/п	Підконтрольні процеси	Доцільність впровадження
1	Контролювати терміни відповіді кожного учасника МЕВ на запити	Такий підхід дозволить автоматизувати контроль за процесами міжвідомчої взаємодії, підвищивши прозорість і відповідальність учасників.
2	Моніторинг мети відправки запитів	Щоб уникнути нецільових або зайвих запитів між відомствами.
3	Розвиток Єдиної системи ідентифікації та аутентифікації (ЄСІА)	Для того щоб Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області міг надавати судові послуги в електронній формі
4	Ідентифікація користувачів (фізичних та юридичних осіб)	Для встановлення їх особи. Це може здійснюватися за допомогою цифрових підписів, електронних ID-карт або інших форм підтвердження особи.
5	Аутентифікація	Перевірку даних користувача для підтвердження його доступу до системи електронних послуг. Це дозволить гарантувати, що доступ отримує саме та особа, яка претендує на певну дію.
6	Авторизація	Визначення прав користувача щодо виконання конкретних дій/операцій у системі, таких як подання позовних заяв, отримання рішень або інші операції в рамках електронного судочинства.

Основним методом онлайн-ідентифікації та аутентифікації в системі є використання пари логін-пароль для доступу до облікового запису простого електронного підпису в Єдиній системі ідентифікації та аутентифікації (ЄСІА). Ця система також забезпечує посадовим особам Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області можливість доступу до інформаційних систем державних та місцевих органів влади. Однак, для підвищення безпеки та зручності користувачів, необхідно мінімізувати залежність від ручного введення логінів і паролів, оскільки це може призвести до втрати, крадіжки чи передачі паролів третім особам. Тому важливо впровадити технічні засоби ідентифікації та аутентифікації, що забезпечать більш надійний доступ до ЄСІА.

Для інтеграції сучасних методів ідентифікації в інфраструктуру електронного урядування Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області слід виконати ряд важливих етапів, які детально описано в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Запропоновані кроки щодо модернізації інфраструктури електронного урядування в Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області.

№п/п	Запропонований метод	Доцільність та метод впровадження
1	Розвиток інтерфейсів і сервісів в ЄСІА	Потрібно створити відповідні інтерфейси для інтеграції з інформаційними системами (ІС) електронного урядування, які підтримують біометричну та голосову ідентифікацію. Це дозволить взаємодіяти з іншими інформаційними системами та забезпечити безперебійний обмін ідентифікаційними даними.
2	Закріплення порядку використання та передачі даних	Необхідно розробити і затвердити нормативно-правові акти, які регулюватимуть порядок використання та передачі ідентифікаційних даних між різними інформаційними системами. Це сприятиме чіткій правовій основі для впровадження нових технологій ідентифікації в електронному урядуванні судової системи.
3	Проактивне оновлення даних користувачів	Важливо забезпечити автоматичне та проактивне оновлення даних про користувачів Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області в ЄСІА. Це може бути досягнуто через адресні оповіщення від базових державних інформаційних ресурсів (БДІР). Такий механізм дозволить своєчасно оновлювати інформацію про користувачів послуг суду, отриману з державних ресурсів, та забезпечити її актуальність.
4	Однозначна відповідність даних	Необхідно забезпечити точну відповідність даних про користувачів в ЄСІА з даними, що зберігаються в БДІР. Це допоможе уникнути невідповідностей і помилок під час обробки інформації та надання послуг користувачам.

Наведені у таблиці заходи забезпечать безперебійну інтеграцію сучасних засобів ідентифікації в судову систему, спростять доступ громадян до електронних послуг та підвищать надійність і безпеку персональних даних.

Для підвищення зручності користувачів у процесі взаємодії з державними та муніципальними послугами, необхідно розробити механізми і сервіси, які дозволять за допомогою державних порталів делегувати повноваження на виконання певних дій від імені особи або організації. Це включає можливість

надання дозволу на отримання послуг або виконання дій від імені користувача.

Відомості про такі делегування повинні бути доступні інформаційним системам через програмні інтерфейси Єдиної системи ідентифікації та аутентифікації (ЄСІА). Ключові кроки для реалізації цього підходу представлені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Запропоновані підходи щодо розробки механізмів та сервісів для підвищення зручності користувачів у процесі взаємодії з державними та муніципальними послугами

№п/п	Запропонований підхід	Доцільність підходу
1	Механізм делегування повноважень	Необхідно створити інструменти на державних порталах, які дозволять користувачам надавати дозвіл іншим особам або організаціям на виконання дій або отримання послуг від їх імені. Цей процес має бути максимально простим і доступним для користувачів.
2	Інтеграція з інформаційними системами через ЄСІА	Про делегування мають передаватися до інформаційних систем інших відомств через програмні інтерфейси ЄСІА. Це забезпечить безшовну взаємодію між системами та надання доступу до делегованих повноважень у реальному часі
3	Нормативне закріплення ЄСІА для колективного прийняття рішень	Для того, щоб зменшити витрати бюджету та забезпечити колективне прийняття рішень, необхідне законодавство щодо використання ОВНСС у таких системах. Це полегшить організацію колективних рішень, які залежать від платформи, яка має вбудовані засоби ідентифікації та автентифікації.
4	Гарантії надійності та прозорості	ЄСІА має забезпечити стабільність процесу ідентифікації та верифікації, а також прозорість процесу підключення та верифікації. Це посилить довіру до системи як серед користувачів, так і серед урядовців.
5	Механізми захисту даних	Дуже важливо переконатися, що ЄСІА має надійні механізми захисту даних, які запобігають зовнішнім і внутрішнім атакам. Це має включати як технічні методи запобігання несанкціонованому доступу, так і законні методи збереження персональних даних.

Розробка цих механізмів у ЄСІА дозволить не тільки забезпечити

гнучкість у наданні послуг, але й підвищити безпеку, прозорість та ефективність електронного урядування.

Проблема несанкціонованої реєстрації та неправомірного використання персональних даних громадян в е-доступі до судових послуг Тернопільського міськрайонного суду є серйозним викликом для системи. Особливе занепокоєння викликає той факт, що такі порушення часто вчиняються державними установами та іншими органами, законно пов'язаними з інформаційними системами електронного уряду (EIG). Для вирішення цієї проблеми необхідно вжити наступних заходів, які представлені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Запропоновані дії щодо вирішення питання щодо несанкціонованої реєстрації та неправомірного використання персональних даних громадян для доступу досудових служб Тернопільського міського та районного суду в електронному вигляді

№п/п	Заходи	Доцільність впровадження
1	Розробка закритого переліку уповноважених органів та організацій	Важливо встановити чіткий і закритий перелік організацій, які мають право на створення та видачу простих і кваліфікованих електронних підписів (КЕП). Це зменшить кількість організацій, які можуть зловживати своїми повноваженнями, та забезпечить більший контроль за процесом видачі підписів.
2	Посилення вимог до організацій	Необхідно підвищити вимоги до організацій, що видають електронні підписи.
3	Вдосконалення нормативно-правової бази	Необхідно внести зміни до чинних нормативних актів, щоб чітко регламентувати права та обов'язки органів і організацій, які мають доступ до інформаційної системи. Це допоможе запобігти неправомірному використанню електронних підписів і персональних даних.
4	Підвищення рівня контролю і прозорості	Впровадження регулярних аудитів і звітності щодо діяльності організацій, що видають електронні підписи, допоможе забезпечити їх відповідальність за безпеку та захист даних.
5	Підвищення ефективності використання сервісів е-урядування Тернопільським міськрайонним судом	Ці кроки сприятимуть підвищенню рівня безпеки в електронному урядуванні та запобігатимуть випадкам неправомірного використання персональних даних громадян.

Автоматизація таких процесів, як судове та загальне діловодство, а також надання інформації через Інтернет щодо судових рішень і ходу справ, є важливими для підвищення ефективності судової системи, а саме: забезпечення оперативності обробки судових документів; підвищення прозорості процесу для громадян та учасників судових справ; зменшення навантаження на суддів та працівників апарату через автоматизацію рутинних процесів.

Інформатизація судової влади здійснюється централізовано, проте для оптимізації процесів правосуддя існує можливість використання інфраструктурних елементів е-урядування. Для досягнення цієї мети необхідні механізми взаємодії інформаційних систем Тернопільського міськрайонного суду з такими елементами е-урядування, які представлені в табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Пропозиції щодо оптимізації елементами електронного урядування механізмів взаємодії інформаційних систем Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

№п/п	Елементи електронного урядування	Доцільність впровадження
1	Система міжвідомчої електронної взаємодії (СМЕВ)	Ця система забезпечить можливість оперативного обміну інформацією між органами державної влади через електронні запити. Інтеграція СМЕВ з інформаційними системами судів дозволить значно зменшити час на обробку запитів і уникнути дублювання інформації.
2	Єдина система ідентифікації та аутентифікації (ЄСІА)	Для забезпечення електронних судових послуг громадянам необхідно інтегрувати судові системи з ЄСІА. Це дозволить проводити ідентифікацію користувачів (фізичних і юридичних осіб) для отримання доступу до судових послуг онлайн, включаючи подання позовів, отримання судових рішень, перегляд справ та інші дії, що потребують підтвердження особи.
3	Єдиний простір довіри та засвідчувальні центри	Для підтвердження е-підпису судових документів необхідно використовувати єдиний простір довіри, який забезпечує надійність електронних підписів. Це гарантує, що всі електронні документи, які створюються і використовуються в рамках судової системи, будуть відповідати вимогам безпеки та юридичної сили.

Інтеграція представлених вище елементів дозволить отримати ефекти, які представлені в табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Ефект від впровадження запропонованих впроваджень

№п/п	Характеристика ефекту впровадження
1	Підвищити ефективність обміну даними між судовими органами та іншими державними структурами
2	Забезпечити надійний захист даних та ідентифікацію учасників судових процесів
3	Спрощувати доступ до судових послуг для громадян і юридичних осіб через єдину точку входу

На сьогоднішній день інформаційні системи законодавчої влади, призначені для взаємодії з громадянами та бізнесом, залишаються недостатньо розвиненими. Основним засобом комунікації є Інтернет-приймальні, через які можна надсилати звернення в електронному вигляді, але виключно за допомогою електронної пошти. При цьому відсутня можливість використання електронного цифрового підпису (ЕЦП), що обмежує юридичну значимість таких звернень. Також рівень участі громадян у процесах обговорення законопроектів та ініціатив у межах діяльності законодавчих органів залишається мінімальним, що потребує вдосконалення системи електронної демократії. У більшості випадків громадяни не мають доступу до прямих інструментів участі в обговоренні чи впливу на законодавчий процес, що значно знижує рівень залученості громадянського суспільства.

Для покращення цієї ситуації можна запропонувати кілька важливих кроків, які представлені в табл. 3.11. Ці кроки допоможуть поліпшити взаємодію між громадянами та законодавчими органами, підвищать рівень прозорості й доступності процесів законотворення, а також залучать більше громадян до участі в ухваленні рішень.

Для забезпечення повноцінного функціонування системи «Електронного суду» на рівні Тернопільського міськрайонного суду необхідно реалізувати кілька ключових елементів, які представлені в табл. 3.12.

Таблиця 3.11 – Інструменти для покращення залучення громадян до обговорення та впливу на законодавчий процес

№ п/п	Інструменти покращення	Доцільність та обґрунтування інструменту впровадження.
1	Інтеграція ЕЦП у системи законодавчої влади	Важливо впровадити можливість підписання звернень і документів за допомогою електронного цифрового підпису через офіційні платформи законодавчих органів. Це дозволить громадянам надсилати юридично значущі документи та підвищить ефективність електронної взаємодії.
2	Створення інтерактивних платформ для обговорення законопроектів	Необхідно впровадити інтерактивні платформи, на яких громадяни зможуть брати участь в обговоренні законопроектів, вносити пропозиції та коментарі в рамках консультацій з громадськістю. Це підвищить прозорість процесу та залучить більше громадян до законотворчої діяльності.
3	Впровадження системи електронних петицій	Запровадження сучасної системи електронних петицій дозволить громадянам ініціювати пропозиції щодо змін законодавства та отримати офіційний розгляд при зборі необхідної кількості підписів.
4	Оновлення інтернет-приймальні	Створення більш інтегрованих систем для електронного подання звернень, де громадяни та бізнес зможуть подавати документи через спеціальні форми, використовуючи ЕЦП, отримувати автоматичні підтвердження про реєстрацію своїх запитів.

Таблиця 3.12 – Інструменти для реалізації забезпечення повноцінного функціонування системи «Електронного суду» на рівні Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

№п/п	Впровадження	Доцільність застосування
1	2	3
1	Доступність електронних документів	Кожен користувач повинен мати можливість подавати процесуальні та непроцесуальні документи в електронному форматі, підписані електронно-цифровим підписом (ЕЦП). Це забезпечить юридичну силу документів та спростить їх подання.
2	Електронне ведення справ	Система має забезпечити автоматизоване формування, розгляд і рух справ між судовими інстанціями, а також їх зберігання в електронному вигляді. Користувачі повинні мати можливість переглядати матеріали справи через свій е-кабінет.

Продовження табл. 3.12

1	2	3
3	Автоматизація виконавчих документів	Після винесення судових рішень система повинна автоматично генерувати виконавчі документи та передавати їх до виконавчої служби, що пришвидшить процес виконання рішень.
4	Інформаційний обмін між державними органами	Важливо забезпечити безперебійний обмін інформацією між всіма державними органами та установами, які беруть участь у процесі електронного судочинства. Це дозволить синхронізувати роботу різних структур і зменшити затримки через обмін даними.

Перспективи розвитку «Електронного правосуддя» в Україні, а також темпи його впровадження і результативність на рівні Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області визначаються рядом важливих чинників:

- тісна взаємодія всіх учасників судового процесу: успішне впровадження можливе лише за умови злагодженої роботи судових інстанцій, адвокатів, органів виконавчої влади та громадян;
- належне фінансове забезпечення з боку держави: для реалізації проекту необхідно виділити достатні ресурси на розвиток інфраструктури, технічне забезпечення та навчання персоналу;
- впровадження цих елементів сприятиме підвищенню прозорості, ефективності та доступності правосуддя для всіх громадян України.

3.2 Обґрунтування доцільності та ефективності імплементації суду присяжних у діяльність Тернопільського міськрайонного суду

Під впливом євроінтеграційних процесів Україна продовжує реформувати судову систему, орієнтуючись на міжнародні стандарти. Одним із ключових аспектів цієї реформи є впровадження суду присяжних як важливого елемента народовладдя у сфері правосуддя, що покликаний забезпечити прозорість, неупередженість та демократичні цінності у судочинстві.

Сьогодні суд присяжних є важливою складовою у багатьох країнах світу, але його функціонування в Україні, особливо на рівні районних судів, залишається обмеженим. Проте є серйозні передумови для його повноцінної імплементації. Суд присяжних може забезпечити:

1. Залучення громадян до правосуддя: це підвищує довіру до судової системи, оскільки рішення приймаються не лише професійними суддями, а й представниками суспільства.

2. Прозорість та об'єктивність: присяжні можуть сприяти неупередженості процесу, оскільки вони не залежать від впливу суддів чи сторін процесу.

3. Демократичні цінності: запровадження суду присяжних сприяє поширенню демократичних засад і підвищує відповідальність громадян перед суспільством.

Проте впровадження суду присяжних має як можливості, так і перешкоди, які необхідно дослідити. В Україні суд присяжних регулюється статтями Конституції та Кримінального процесуального кодексу, згідно з якими присяжні можуть брати участь у розгляді справ, де йдеться про особливо тяжкі злочини. Можливості впровадження суду присяжних у районні та міськрайонні суди показано у табл. 3.13.

Для оцінки доцільності впровадження суду присяжних у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області необхідно провести детальне дослідження фінансових, технічних і кадрових аспектів, а також вивчити досвід інших країн та регіонів України. У разі належної підготовки і підтримки з боку держави, суд присяжних може стати важливим кроком до підвищення якості правосуддя на рівні районних судів.

Впровадження суду присяжних у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області може значно підвищити рівень довіри до судової системи, забезпечити прозорість судових процесів та залучити громадян до участі в правосудді. Однак цей процес вимагає комплексного підходу та належного фінансування з боку держави.

Таблиця 3.13 – Можливості впровадження та перешкоди на шляху впровадження

№ п/п	Можливості впровадження	Доцільність впровадження	Перешкоди впровадження	Обґрунтування перешкоди впровадження
1	Громадська підтримка	Суд присяжних може залучити громадян до безпосередньої участі в судовому процесі, що сприятиме підвищенню довіри до правосуддя.	Недостатнє фінансове забезпечення	Фінансування суду присяжних вимагає додаткових ресурсів, включаючи оплату присяжних та організацію судових процесів за їх участю.
2	Європейські стандарти	Впровадження суду присяжних відповідатиме міжнародним зобов'язанням України у сфері прав людини та судочинства.	Недостатня підготовка громадян	Присяжні повинні володіти базовими знаннями про судовий процес і права людини, що потребує додаткового навчання.
3	Реформування судової системи	Розширення використання суду присяжних є частиною загальної судової реформи, спрямованої на модернізацію та підвищення ефективності судочинства	Недостатнє фінансове забезпечення	Фінансування реформування судової системи вимагає додаткових ресурсів, включаючи оплату спеціалістів та організацію судових процесів за їх участю.

Українське законодавство перейняло континентальну (європейську) модель суду присяжних, яка передбачає спільний розгляд справ професійними суддями та присяжними. У цій моделі присяжні беруть участь як у встановленні фактів справи, так і у прийнятті правових рішень. Це принципово відрізняє її від англо-американської системи, де присяжні вирішують лише фактичні питання, залишаючи юридичні аспекти виключно суддям.

В Україні функціонування суду присяжних обмежується місцевими загальними судами першої інстанції. Відповідно до положень частини 3 статті 31 Кримінального процесуального кодексу України (КПК), склад цього судового органу формується з двох професійних суддів і трьох присяжних.

Основною юрисдикцією суду присяжних є розгляд кримінальних справ, у яких передбачено найсуворіший вид покарання – довічне позбавлення волі. Завдяки такій структурі забезпечується участь громадськості у процесі прийняття судових рішень, що є важливим елементом демократизації судочинства та підвищення його прозорості. Ця модель судового розгляду покликана гарантувати об'єктивність і справедливість під час вирішення найбільш складних і суспільно значущих справ, створюючи баланс між професійним судовим досвідом і громадянською відповідальністю.

Особливістю організації суду присяжних в Україні є те, що участь присяжних у розгляді справи можлива лише за умови, що обвинувачений подасть відповідне клопотання під час підготовчого судового засідання. Це право обвинуваченого визначено частиною 2 статті 384 КПК України, що надає можливість вибору щодо залучення присяжних до розгляду справи.

Модель суду присяжних в Україні є важливою складовою правової системи, оскільки вона забезпечує громадянам можливість брати участь у процесі здійснення правосуддя. Однак на практиці її застосування обмежено через специфічні вимоги до типів справ та залежність від рішення обвинуваченого.

Для ефективного впровадження суду присяжних у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області необхідно використовувати ряд методів, які представлені в табл. 3.14. Ці заходи допоможуть зробити суд присяжних ефективнішим механізмом правосуддя в Україні.

Відповідно до положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», процес формування списку присяжних здійснюється за активної участі органів місцевого самоврядування. Для ініціювання цієї процедури територіальне управління Державної судової адміністрації України подає

офіційне клопотання до Тернопільської міської ради. У поданні зазначається необхідна кількість присяжних, яку міська рада повинна затвердити відповідно до встановлених вимог законодавства.

Таблиця 3.14 – Методи ефективного впровадження суду присяжних у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області

№п/п	Методи ефективного впровадження
1	Підвищувати рівень обізнаності громадян щодо їхнього права на участь у суді присяжних
2	Забезпечити належну підготовку присяжних до участі у судових процесах
3	Розширити категорії справ, які можуть бути розглянуті за участю суду присяжних, щоб зробити цей інститут більш доступним і практичним

Якщо протягом двох місяців з моменту отримання такого клопотання міська рада не ухвалює рішення щодо затвердження списку присяжних, територіальне управління Державної судової адміністрації України набуває права звернутися до Тернопільської обласної ради з проханням ухвалити необхідне рішення та офіційно затвердити список присяжних.

Цей механізм формування складу присяжних забезпечує ефективне функціонування суду присяжних, де громадяни беруть участь у здійсненні правосуддя у визначених законом справах. Такий підхід спрямований на зміцнення демократичних засад судової системи та забезпечення доступності судового розгляду відповідно до норм чинного законодавства.

Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», затверджений список присяжних діє протягом трьох років і передається до відповідного суду, зокрема, в електронній формі. Згідно з частиною 1 статті 65 цього закону, громадяни України мають право бути присяжними за умови досягнення ними тридцятирічного віку та постійного проживання на території, яка входить до юрисдикції відповідного окружного суду. Ці положення сприяють формуванню компетентного складу присяжних, забезпечуючи справедливий розгляд судових справ та прозорість процесу судочинства

Така вимога гарантує участь у правосудді місцевих мешканців.

Процес формування складу присяжних включає кілька етапів:

1. Підготовче судове засідання: На цьому етапі обвинувачений має право подати клопотання про розгляд справи судом присяжних, відбираються основні та запасні присяжні.
2. Формування колегії присяжних: Після відбору основного складу також відбираються дві запасні особи (ч. 8, 10 ст. 387 КПК України), які перебувають у залі суду і можуть замінити основного присяжного у разі його вибуття з процесу.
3. Складання присяги: Після відбору кожен присяжний складає присягу, що надає їм офіційний статус присяжних.

Рисунок 3.5 – Розгляд справи за участі суду присяжних

Подальший процес судового розгляду включає:

- розгляд справи по суті, дослідження доказів; розгляд справи за участі присяжних;
- дебати сторін: слухання позицій сторін процесу;
- останнє слово підсудного: надання можливості підсудному виступити;
- винесення вердикту присяжними: присяжні колегіально ухвалюють вердикт щодо вини підсудного;
- прийняття остаточного рішення головуючим суддею: суддя ухвалює остаточне рішення на основі вердикту присяжних.

Формування та робота суду присяжних забезпечують залучення громадян до процесу правосуддя, сприяють прозорості та довірі до судової системи.

Присяжні зобов'язані бути присутніми на всіх судових засіданнях у справі та мають право ставити запитання підсудному. Після завершення дебатів вони разом із професійними суддями відправляються до нарадчої кімнати для обговорення та ухвалення рішення. Процесом наради керує головуючий суддя, а рішення приймається більшістю голосів. Головуючий суддя голосує останнім, і жоден член складу суду не може утриматися від голосування, за винятком випадків, коли йдеться про міру покарання, а хтось із членів суду проголосував за виправдання обвинуваченого (ст. 391 КПК України).

У традиційних системах суду присяжних, особливо при розгляді кримінальних справ, до складу суду зазвичай входять 12 присяжних. В Україні ж ця кількість менша через використання континентальної моделі суду присяжних, де передбачено участь трьох присяжних та двох професійних суддів.

Процес організації суду присяжних зводить до мінімуму кількість запитань, які мають поставити присяжні. Це забезпечується активною участю сторін у поданні доказів та наданням необхідної інформації під керівництвом головуючого судді, що дозволяє присяжним отримати повний обсяг фактів для прийняття справедливого рішення.

Надмірна кількість інформації може, навпаки, ускладнити процес ухвалення справедливого вердикту.

Таким чином, суд присяжних покликаний створити умови для участі громадян у процесі правосуддя, забезпечуючи баланс між участю присяжних і компетенцією професійних суддів. Однак, щоб уникнути складнощів і зберегти об'єктивність, процес підготовки присяжних та надання їм інформації ретельно контролюється головуючим суддею, щоб забезпечити справедливий результат.

У суді присяжних розподіл компетенцій між присяжними та професійними суддями чітко розмежований. Присяжні, яких часто називають «суддями факту», вирішують такі ключові питання:

- чи мала місце подія злочину – чи справді відбувся злочин, про який йдеться у справі;
- чи винуватий обвинувачений у вчиненні злочину – чи є достатні докази для визнання обвинуваченого винним;
- чи заслуговує обвинувачений на поблажливе ставлення – це стосується питання можливого пом'якшення вироку залежно від обставин справи.

Професійний суддя, як «суддя права», відповідає за юридичний аспект справи після винесення вердикту присяжними. Якщо присяжні визнають обвинуваченого винним, суддя:

- кваліфікує дії обвинуваченого відповідно до чинного законодавства;
- вирішує питання цивільного позову (якщо він поданий у справі);
- призначає вид і розмір покарання.

Якщо присяжні визнають обвинуваченого невинним, суддя зобов'язаний підготувати виправдувальний вирок.

Це розмежування функцій забезпечує баланс між участю громадськості у судовому процесі (через присяжних, які оцінюють фактичну сторону справи) та професійними знаннями суддів, які застосовують закон. Така система дозволяє мінімізувати можливі судові помилки, оскільки кожна сторона суду виконує чітко визначену роль: присяжні приймають рішення про факти, а суддя – про юридичні питання і покарання.

В Україні присяжні та професійні судді вирішують питання судочинства разом, що викликає занепокоєння щодо незалежності присяжних під час ухвалення рішень у нарадчій кімнаті. Це питання особливо важливе, оскільки співпраця між присяжними, які представляють громадянське суспільство, та професійними суддями, які володіють юридичними знаннями, може призводити до того, що думка присяжних буде підпорядковуватися суддям через їхній досвід і авторитет.

Однією з важливих проблем, яку слід розглянути при імplementації суду присяжних в Україні, є визначення кількісного складу суду присяжних. В Україні цей склад значно відрізняється від аналогічних моделей в інших країнах. У багатьох державах із розвинутою судовою системою, як-от США або Великобританія, кількість присяжних становить 12 осіб, тоді як в Україні до складу суду присяжних входять лише три присяжні та два професійні судді.

Вибір кількісного складу суду присяжних має базуватися на кількох ключових факторах:

1. Організаційні та фінансові можливості держави. Велика кількість присяжних вимагає суттєвих витрат на забезпечення їх участі. Наприклад, у разі, якщо для формування суду з 12 присяжних необхідно запросити щонайменше 30 кандидатів для відбору, це створює фінансове навантаження. Держава повинна компенсувати їм транспортні витрати, а також заробітну плату за час, проведений у суді.

2. Модель суду присяжних. Кількість присяжних визначається моделлю суду присяжних, яка передбачає певний порядок вирішення питань. Наприклад, класичний суд присяжних, де вирішуються лише питання факту, може мати більше присяжних, ніж гібридна модель, де присяжні співпрацюють із професійними суддями.

3. Досвід інших країн. Досвід держав із розвинутою судовою системою може бути корисним для визначення оптимального кількісного складу присяжних в Україні. Наприклад, у США присяжні ухвалюють вердикт на

основі більшості голосів або одностайно, що залежить від типу справи, а процес відбору присяжних суворо регулюється, щоб забезпечити неупередженість.

Надмірна кількість присяжних може збільшити витрати державного бюджету на їх забезпечення, проте, недостатня кількість може знижувати рівень представництва громадськості у судочинстві та впливати на прозорість процесу. Тому визначення кількісного складу присяжних повинно враховувати як фінансові можливості держави, так і потребу в ефективному та справедливому правосудді.

Загалом, розвиток суду присяжних в Україні потребує збалансованого підходу, який дозволить досягти максимальної прозорості та ефективності судочинства, водночас зберігаючи контрольовані витрати.

З метою підвищення авторитету присяжних в Україні необхідно запровадити можливість оскарження судових рішень, ухвалених за участю присяжних, лише з певної підстави. Це дозволить підвищити довіру до суду присяжних і забезпечити стабільність рішень, ухвалених за їх участю. Такі рішення можуть бути оскаржені тільки в разі:

- суттєвого порушення кримінально-процесуального закону;
- неправильного застосування кримінального закону;
- несправедливості вироку (тобто в частині покарання).

Це обмежить можливість оскарження рішень, що сприятиме стабільності й завершеності судових процесів, а також підвищить авторитет суду присяжних як об'єктивного і безпристрасного способу правосуддя.

Знаковим у підвищенні прозорості та справедливості у судовій сфері є впровадження інституту суду присяжних у Тернопільському міськрайонному суді. Така система дозволяє зменшити ймовірність упередженості з боку професійних суддів, оскільки виносити рішення разом із ними будуть звичайні громадяни, що залучає їх до процесу правосуддя та сприяє підвищенню довіри до судової системи загалом. Порівняльне вивчення обвинувальних і виправдувальних вироків у різних країнах та регіонах допомагає глибше

розібратися в ефективності цього інституту і його ролі в забезпеченні справедливих судових рішень.

На рисунку 3.5 представлено відсоткове співвідношення таких вироків, що дозволяє побачити, як суд присяжних може вплинути на судову практику в різних юрисдикціях. Наприклад, у країнах із тривалою історією суду присяжних, як США чи Великобританія, частка виправдувальних вироків може бути вищою порівняно з системами, де рішення приймаються тільки професійними суддями.

Цей аналіз демонструє, що суд присяжних сприяє більш збалансованим і об'єктивним рішенням, оскільки громадяни, які не є професійними суддями, можуть вносити різні перспективи в процес ухвалення рішень.

Запровадження суду присяжних у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області сприятиме підвищенню рівня прозорості, відповідальності та справедливості судочинства в регіоні.

Таким чином, у третьому розділі магістерської роботи було детально розглянуто перспективи та ключові проблеми, пов'язані з впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. Основна увага була приділена кільком важливим аспектам:

Перш за все, було здійснено аналіз сучасних тенденцій використання електронних засобів у роботі судової установи в контексті реалізації державної програми «Електронний суд». Розглянуто переваги впровадження автоматизованих систем документообігу, можливості електронного обміну процесуальними документами та проведення судових засідань у режимі відеоконференцій.

Далі було визначено передумови для імплементації суду присяжних на рівні досліджуваної установи, а також виявлено основні перешкоди, які можуть виникати під час його запровадження. Особлива увага приділялася нормативно-правовим аспектам, кадровому забезпеченню та необхідності підвищення правової обізнаності громадян.

Крім того, було запропоновано перелік стратегічних напрямків удосконалення комунікативної діяльності суду. Основна мета цих заходів – оптимізація взаємодії з громадськістю, забезпечення доступу до публічної інформації, налагодження ефективної співпраці з іншими державними органами та підвищення рівня довіри громадян до судової системи. Сформовані проектні пропозиції мають на меті підвищити рівень інформативності та прозорості діяльності суду; забезпечити ефективну інтеграцію судової установи у вітчизняний та європейський інформаційний простір.

3.3 Підвищення ефективності стратегічних комунікацій суду як елемента модернізації судових процесів

Ступінь довіри до Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області серед мешканців міста та району залежить насамперед від ефективності виконання його основної функції – здійснення правосуддя, а також від того, як громадськість сприймає інформацію, отриманих щодо діяльності суду. Для українського інформаційного простору характерним є негативне сприйняття суддів та судової системи в цілому. Це викликано численними проблемами та недоліками в управлінні судовою гілкою влади, яку часто критикують. Така ситуація негативно впливає на інформаційний фон, ця інформація неминуче передається на місцевий рівень і знижує рівень довіри до роботи суду.

Однак дослідження свідчать, що учасники судових проваджень частіше схильні довіряти судам, порівняно з тими, хто не мав досвіду взаємодії із судовою системою. Це відкриває перспективу для використання ефективних комунікаційних інструментів, спрямованих на підвищення довіри до суду серед ширшої аудиторії, яка не брала участі у судових процесах.

За останні роки в Україні було зроблено значні кроки для розвитку комунікації судової влади з населенням. Зокрема:

1. Інституційні зміни:

- У багатьох судових установах були введені посади прес-секретарів, а також призначені судді, відповідальні за комунікацію з громадськістю. Ці

особи виконують функцію представлення суду в публічній площині, забезпечуючи прозорість та доступність інформації щодо судової діяльності.

- Створено єдиний прес-центр судової влади, який сприяє координації та організації інформаційної роботи.

2. Міжнародна підтримка:

- У рамках проектів міжнародної технічної допомоги були організовані тренінги для представників судової системи, які відповідають за комунікацію, що підвищило їх кваліфікацію та навички у взаємодії з громадськістю.

3. Комунікаційні органи:

- У 2017 році засновано Комунікаційний комітет системи правосуддя, до якого увійшли керівники ключових органів судової влади:

- Верховного Суду,
- Вищої ради правосуддя,
- Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,
- Національної школи суддів України,
- Державної судової адміністрації України.
- Ради суддів України,

4. Систематизація комунікацій:

- Схвалено Концепцію прямих зв'язків судів із громадськістю, що визначає стратегічні напрями комунікаційної політики судової влади.

Ці заходи сприяли формуванню більш прозорої та доступної для громадськості судової системи, створили умови для зростання довіри до судової влади та покращення її сприйняття у суспільстві.

Комунікація Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області з громадськістю наразі позбавлена чіткої аналітичної основи та системного підходу, залишаючись здебільшого спонтанною і несистематичною. Основний акцент робиться на використанні різних каналів комунікації, проте увага до забезпечення їх ефективності залишається недостатньою.

У мережі Інтернет функціонує офіційна веб-сторінка суду, проводяться просвітницькі заходи, але стиль подачі інформації часто залишається офіційним

і перевантаженим юридичною термінологією. Це ускладнює сприйняття матеріалу для широкої аудиторії, обмежуючи доступ громадян до важливої інформації. Багато інформаційних повідомлень, розміщених на регіональному рівні, створюються формально — лише для виконання мінімальних вимог, без орієнтації на реальні інформаційні потреби населення.

Ще однією проблемою є недостатня кількість позитивного контенту, який міг би зміцнити довіру громадськості до судової установи. Суд рідко генерує матеріали, що висвітлюють успішні кейси або досягнення у сфері правосуддя, які могли б формувати позитивне суспільне сприйняття його діяльності.

На державному рівні ситуація виглядає дещо кращою. Якщо раніше інформаційні матеріали на офіційному веб-порталі «Судова влада України» були спрямовані здебільшого на працівників судової системи, то нині значна частина контенту орієнтована на користувачів судових послуг, представників засобів масової інформації та широку громадськість. Це свідчить про поступовий розвиток комунікативної політики у напрямку прозорості й відкритості судової влади.

У цьому ж напрямку необхідно змінювати підхід до інформаційного наповнення і Тернопільському міськрайонному суду Тернопільської області:

- орієнтувати комунікацію на реальні потреби цільових аудиторій, включаючи громадськість, ЗМІ та користувачів судових послуг;

- приділяти більше уваги «олюдненню» контенту, роблячи його зрозумілим, цікавим і корисним;

- акцентувати на позитивних змінах, які відбуваються в роботі суду, і активно їх комунікувати.

Судді досліджуваної установи мають сторінки у Facebook, однак лише деякі з них активно використовують їх для комунікації: діляться цікавою інформацією про суддівські будні, реагують на важливі події в судовій системі, пояснюють існуючі проблеми та виклики у цій сфері.

Для формування якісної комунікації між Тернопільським міськрайонним

судом Тернопільської області та суспільством необхідно зосередитися не на кількості, а на якості інформаційних продуктів(табл. 3.15).

Ефективна комунікація може не лише покращити сприйняття Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області, а й підвищити довіру досудової системи в цілому.

Таблиця 3.15 – Елементи формування якісної комунікації між Тернопільським міськрайонним судом Тернопільської області та суспільством

№п/п	Елементи формування	Обґрунтування доцільності
1	Продукувати змістовний та позитивний контент	- Акцентувати увагу на позитивних змінах у роботі суду та досягненнях судової системи. - Забезпечити чесну комунікацію, яка не вводить громадськість в оману, а об'єктивно відображає діяльність суду.
2	Використовувати «олюднений» стиль комунікації	- Інформаційні повідомлення мають бути простими, зрозумілими й орієнтованими на широке коло споживачів. - Уникати сухої бюрократичної мови, яка створює бар'єри для розуміння.
3	Посилювати присутність у соціальних мережах:	- Заохочувати суддів та працівників апарату до активної комунікації в соціальних мережах. - Заохочувати суддів та працівників апарату до активної комунікації в соціальних мережах.

На довіру до Тернопільського міськрайонного суду значний вплив мають окремі резонансні справи, які привертають увагу ЗМІ та суспільства. У таких ситуаціях представники суду зазвичай коментують ці процеси у відповідь на запитання журналістів, тобто ведуть реактивну комунікацію. Часто суд зіштовхується з негативною інтерпретацією своєї діяльності у ЗМІ, що змушує його публікувати спростування або пояснення. Однак позиція «виправдовування» виявляється менш ефективною, оскільки такі повідомлення мають обмежене охоплення і часто викликають меншу довіру у громадськості.

У цьому контексті важливо переходити до проактивної комунікації, елементів якої представлені в табл. 3.16.

Таблиця 3.16 – Запропоновані елементи проактивної комунікації у тернопільському міськрайонному суді тернопільської області

№п/п	Запропоновані елементи проактивної комунікації
1	Попереджати викривлене висвітлення подій через надання суспільству та ЗМІ своєчасної, достовірної та зрозумілої інформації про судові процеси
2	Встановлювати контакти із журналістами для коректного інформування про складні справи, які привертають увагу суспільства
3	Завчасно пояснювати резонансні судові рішення або процедури, щоб уникнути нерозуміння та подальшої критики

Проактивний підхід до комунікації сприяє формуванню довіри до суду, забезпечує прозорість його діяльності та мінімізує ризик дезінформації у суспільстві. Дослідження голландських експертів свідчать, що рівень довіри суспільства до судової системи формується під впливом лише 15-20 судових справ, розглянутих протягом року. Приблизно 80% із них стосуються кримінальних злочинів, які активно обговорюються у засобах масової інформації. Саме ці резонансні справи найбільше впливають на громадську думку та формують ставлення громадян до діяльності суду.

З огляду на це, під час розгляду суспільно важливих справ важливо застосовувати проактивний комунікаційний підхід, а не обмежуватися реагуванням на вже сформовану суспільну думку. Така стратегія сприятиме точному висвітленню судових процесів, уникненню дезінформації та підвищенню рівня довіри до судової системи (табл. 3.17).

Запровадження цього підходу допоможе створити позитивний імідж суду, знизити ризики спотворення інформації у ЗМІ та забезпечити об'єктивне сприйняття судових рішень громадськістю. З метою підвищення відкритості доцільно внести зміни до процесуальних кодексів, які передбачали б обов'язкове надання Тернопільським міськрайонним судом коротких, зрозумілих пояснень суті ухвалених рішень для учасників процесу та представників громадськості після оголошення вироку або рішення. Це дозволить зробити судочинство більш прозорим і доступним для розуміння пересічними громадянами.

На сьогодні в більшості випадків представники суду обмежуються лише оголошенням резолютивної частини рішення, тоді як повний текст судового рішення готується і надається учасникам процесу пізніше.

Таблиця 3.17 – Заходи що може включати в себе проактивна комунікація

№п/п	Заходи проактивної комунікації
1	Організацію прес-конференцій одразу після судових засідань Тернопільського міськрайонного суду, особливо у випадках проголошення важливих рішень
2	Поширення прес-релізів із викладенням основних мотивів прийнятого рішення, що допоможе громадськості та ЗМІ краще зрозуміти позицію суду
3	Забезпечення прозорості судових процесів через своєчасне інформування про резонансні справи

У кримінальних справах суд зазвичай зачитує повний текст рішення безпосередньо у судовому засіданні. Однак від цієї практики можна поступово відмовитися, надаючи перевагу короткому усному вмотивуванню у засіданні, що буде зрозумілим для сторін та громадськості. Повний текст рішення може надсилатися сторонам пізніше та розміщуватися у Єдиному державному реєстрі судових рішень. Ще одним важливим аспектом підвищення ефективності комунікації є просвітницька діяльність, особливо серед молоді та дітей, які не обтяжені стереотипами. Це має виняткове значення для формування довіри до суду та сприйняття його як прозорої та справедливої інституції.

В Україні вже є успішні приклади такої роботи судів із молодим поколінням, зокрема: проведення днів відкритих дверей, організація екскурсій до судів, лекції для школярів і студентів, проведення правових квестів.

Хоча ця практика ще недостатньо поширена, її розвиток і популяризація є перспективними напрямками, які можуть значно покращити комунікацію судів із суспільством, зміцнюючи довіру до судової гілки влади.

У комунікаційній стратегії Тернопільського міськрайонного суду молоде покоління слід виділити як окрему цільову аудиторію, що потребує спеціального підходу та створення унікального контенту. До таких форматів

можна віднести: мультфільми, які пояснюють базові принципи роботи суду; відеоролики із роз'ясненнями правових питань у простій і зрозумілій формі; навчальні фільми, які демонструють роль судової системи у захисті прав громадян; комп'ютерні ігри, що допомагають молоді освоїти основи правознавства; комікси з цікавими сюжетами, які популяризують правові знання (рис. 3.6).

Участь у тренінгах на тему зв'язків з громадськістю:

- від державних структур
- від донорських організацій

Ведення сторінок у соц-мережах:

- розповіді про суддівські будні
- реагування на важливі події в судовій системі
- пояснення проблем, що виникають у судовій діяльності

Розміщувати повідомлення "олюдненого" змісту:

- орієнтація на споживача інформаційних ресурсів
- уникнення або зведення до мінімуму сухих бюрократичних фраз
- давати короткі та зрозумілі пояснення щодо судового присуду

Рисунок 3.6 – Перелік основних напрямків удосконалення комунікативної діяльності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області

Реалізація таких проєктів можлива за участі зацікавлених громадських організацій міста Тернополя, а також партнерів з Тернопільського району, що сприятиме створенню якісного та доступного для молоді контенту.

Запропоновані напрямки підвищення ефективності комунікацій із громадськістю систематизовані у таблиці 3.18. Такі заходи сприятимуть не лише підвищенню довіри до суду серед громадськості, а й формуватимуть культуру правової обізнаності у суспільстві.

Таблиця 3.18 – Перелік запропонованих напрямків для підвищення ефективності комунікації із громадськістю

№п/п	Запропоновані напрямки для підвищення ефективності комунікації
1	Впровадження спеціальних посад для налагодження зв'язків із громадськістю (наприклад, прес-секретарів або PR-фахівців).
2	Участь працівників суду у тренінгах із підвищення ефективності комунікацій.
	Активне ведення сторінок у соціальних мережах, публікація цікавого та корисного контенту.
3	Продуктування інформації, яка формує позитивний імідж суду та покращує сприйняття його діяльності.
4	Формування «проактивної» комунікації, щоб запобігти дезінформації та забезпечити прозорість у висвітленні роботи суду.

Отже, третій розділ магістерської роботи присвячений аналізу перспектив і виявленню ключових проблем, пов'язаних із впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. У рамках дослідження було проведено прогнозування майбутніх тенденцій застосування електронних ресурсів у межах реалізації державної програми «Електронний суд». Особливу увагу приділено визначенню передумов і бар'єрів для запровадження суду присяжних на рівні досліджуваної судової установи. Було окреслено основні організаційні, нормативно-правові та кадрові аспекти, які потребують вирішення для успішного впровадження цієї форми судочинства. Крім того, розроблено стратегічні напрями вдосконалення комунікативної діяльності суду, спрямовані на покращення взаємодії з громадськістю, засобами масової інформації та іншими державними установами. Запропоновані проектні рішення орієнтовані на забезпечення більшої відкритості та прозорості функціонування суду, підвищення рівня довіри з боку громадян і формування позитивного іміджу судової установи. Реалізація цих заходів сприятиме ефективній інтеграції Тернопільського міськрайонного суду в національний та європейський інформаційний простір, дозволить підвищити якість надання судових послуг і зміцнити авторитет судової системи України.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Забезпечення діяльності з охорони праці у Тернопільському міськрайонному суді

Основним регламентуючим документом у сфері охорони праці Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області є Положення про інструктажі з охорони праці, дотримання правил техніки безпеки та протипожежної безпеки в установі (далі – Положення). Положення спрямоване на реалізацію в Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області системи навчання з питань охорони праці, яке проводиться з працівниками в процесі трудової діяльності.

Положення встановлює порядок проведення інструктажів, а також форму перевірки знань після їх проведення для всіх працівників міськрайонного суду та студентів, що проходять практику в суді. Працівники міськрайонного суду при прийнятті на роботу проходять вступний інструктаж і періодично в процесі роботи, повинні проходити інструктаж на робочому місці та повторний інструктаж згідно з вимогами цього Положення.

Допуск до роботи без вступного (при прийомі на роботу) та первинного інструктажів з питань охорони праці, дотримання правил техніки безпеки та протипожежної безпеки у міськрайонному суді забороняється. Інструктаж та відповідна перевірка знань проводяться традиційними методами.

Перевірка знань працівників суду з питань охорони праці проводиться окремо за тими нормативними актами про охорону праці, додержання яких входить до їх службових обов'язків і для всіх працівників суду та студентів, що проходять практику в суді, за орієнтовним переліком питань первинного і вступного інструктажів, а для працівників ще й повторного інструктажу.

Відповідальність за організацію і здійснення інструктажів, згідно з вимогами цього Положення, покладається на відповідальну особу за

дотримання заходів пожежної безпеки та охорони праці в суді. Контроль за дотриманням вимог цього Положення здійснює керівник апарату суду.

Організацію проведення інструктажів та перевірки знань з питань охорони праці, дотримання правил техніки безпеки та протипожежної безпеки у Тернопільському міськрайонному суді здійснює відповідальна особа за дотримання заходів пожежної безпеки та охорони праці в суді. В окремих випадках питання первинного інструктажу можуть вивчатися працівниками суду та студентами, що проходять практику в суді, самостійно з подальшою обов'язковою перевіркою відповідальним працівником з охорони праці.

При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного інструктажу для працівника на протязі 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

Інструктаж на робочому місці також проводиться:

- при введенні в дію нових або переглянутих нормативних актів про охорону праці;
- при введенні в експлуатацію нової комп'ютерної техніки або впровадженні нових комп'ютерних програм;
- при переведенні працівника на іншу роботу або призначенні його на іншу посаду, що потребує додаткових знань з питань охорони праці;
- на вимогу працівника органу державного нагляду за охороною праці, якщо виявлено незнання працівником суду нормативних актів про охорону праці.

Вступний інструктаж проводиться:

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
- з працівниками інших організацій, які прибули до суду і виконують роботи для суду;
- з учнями та студентами, які прибули до суду для проходження практики;
- у разі екскурсії в суд.

Первинний інструктаж (інструктаж на робочому місці) проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) до суду;
- який переводиться з однієї посади на іншу;
- який буде виконувати нову для нього роботу;
- відрядженим працівником, який бере безпосередню участь у роботі суду, або студентом, який прибув до суду для проходження практики.

Повторний інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці не рідше ніж 1 раз на 6 місяців. Повторний інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

Усі працівники, які приймаються на постійну чи тимчасову роботу, та студенти, що прибули до суду для проходження практики, повинні проходити в суді навчання у формі інструктажів з питань охорони праці, дотримання правил техніки безпеки та протипожежної безпеки у Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області.

Вступний інструктаж проводиться відповідальною особою, на яку наказом керівника апарату чи особою, яка виконує його обов'язки, покладено ці обов'язки, і яка в установленому чинним законодавством порядку пройшла навчання і перевірку знань з питань охорони праці. Вступний інструктаж проводиться в суді.

Орієнтовний перелік питань для складання програми вступного інструктажу. Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається у відповідальної особи за дотримання заходів пожежної безпеки та охорони праці.

Первинний інструктаж (інструктаж на робочому місці) проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими в Тернопільському міськрайонному суді Тернопільської області інструкціями з охорони праці,

техніки безпеки та протипожежної безпеки відповідно до виконуваних робіт і посадових обов'язків.

Первинний інструктаж проводить відповідальний працівник з питань охорони праці. Інструктаж завершується перевіркою знань у вигляді усного опитування, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці. Знання перевіряє особа, яка проводила інструктаж.

При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок після первинного інструктажу для працівника протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

Про проведення первинного інструктажу та про допуск до роботи особою, яка проводила інструктаж, вноситься запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці. При цьому обов'язкові підписи як того, кого інструктували, так і того, хто інструктував. Сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, журнали прошнуровані й скріплені печаткою.

4.2 Застосування алгоритму класифікації надзвичайних ситуацій та порядку реагування на них суб'єктами господарювання

Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (далі – надзвичайна ситуація) за їх рівнями здійснюється для забезпечення організації взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій у процесі вирішення питань, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями та ліквідацією їх наслідків.

Залежно від обсягів заподіяних наслідків, технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, надзвичайна ситуація класифікується як державного, регіонального, місцевого або об'єктового рівня.

Критерії визначення рівня надзвичайної ситуації:

1. Територіальне поширення та обсяги ресурсів: Оцінюється територіальне поширення надзвичайної ситуації, а також обсяги технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків.

2. Кількість постраждалих: Враховується кількість людей, які постраждали або умови життєдіяльності яких були порушені.

3. Розмір збитків: Оцінюються фактичні або очікувані матеріальні збитки.

Надзвичайна ситуація державного рівня визнається, якщо виконуються одразу одне або кілька з таких критеріїв:

1. Міжнародне поширення: Ситуація поширилась або може поширитися на територію інших держав.

2. Поширення в межах кількох регіонів: Ситуація охопила територію двох чи більше регіонів України (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь), а обсяги ресурсів для її ліквідації перевищують можливості цих регіонів. Ресурси, необхідні для ліквідації, мають бути не меншими за 1% видатків відповідних місцевих бюджетів.

3. Кількість постраждалих:

- Загинуло понад 10 осіб.
- Постраждало понад 300 осіб.
- Було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 50 тисяч осіб на тривалий час (більше 3 діб).

4. Збитки та порушення життєдіяльності:

- Загинуло понад 5 осіб.
- Постраждало понад 100 осіб.
- Порушено життєдіяльність понад 10 тисяч осіб на тривалий час (більше 3 діб).
- Збитки перевищують 25 тисяч мінімальних заробітних плат на момент виникнення надзвичайної ситуації.

5. Великі збитки: Збитки перевищують 150 тисяч мінімальних заробітних плат.

6. Інші випадки: Інші ситуації, що за ознаками відповідають критеріям надзвичайної ситуації державного рівня, згідно з чинним законодавством.

Регіонального рівня визнається надзвичайна ситуація, якщо:

1. Територіальне поширення:

- Поширилась на територію двох чи більше районів (міст обласного значення) Автономної Республіки Крим, областей.

- Для її ліквідації необхідні матеріальні та технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих районів, але не менш як 1% обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів.

2. Людські втрати та масштаби порушень життєдіяльності:

- Загинуло від 3 до 5 осіб.

- Постраждало від 50 до 100 осіб.

- Порушено нормальні умови життєдіяльності від 1 до 10 тисяч осіб на тривалий час (понад 3 доби).

- Збитки перевищили 5 тисяч мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Великі збитки: Збитки перевищили 15 тисяч мінімальних розмірів заробітної плати.

Місцевого рівня визнається надзвичайна ситуація, якщо:

1. Вихід за межі потенційно небезпечного об'єкта:

- Ситуація вийшла за межі територій потенційно небезпечного об'єкта.

- Загрожує довкіллю, сусіднім населеним пунктам, інженерним спорудам.

- Для її ліквідації потрібні ресурси, що перевищують власні можливості об'єкта.

2. Людські втрати та масштаби порушень життєдіяльності:

- Загинуло 1-2 особи.

- Постраждало від 20 до 50 осіб.

- Порушено нормальні умови життєдіяльності від 100 до 1000 осіб на тривалий час (понад 3 доби).

- Збитки перевищили 0,5 тисячі мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Середні збитки: Збитки перевищили 2 тисячі мінімальних розмірів заробітної плати.

Об'єктового рівня визнається надзвичайна ситуація:

- Якщо вона не відповідає жодному з критеріїв, наведених для регіонального чи місцевого рівня.

Принципи визначення рівня надзвичайної ситуації:

Надзвичайна ситуація відноситься до певного рівня, якщо відповідає хоча б одному із критеріїв, зазначених у пунктах 4–7 цього Порядку.

Особливості:

Якщо внаслідок надзвичайної ситуації для відповідних порогових значень виникли значні людські втрати або постраждала велика кількість осіб, ситуація класифікується за відповідними критеріями.

Особливості визначення рівня надзвичайної ситуації:

1. Зменшення рівня надзвичайної ситуації:

- Якщо порушення нормальних умов життєдіяльності або обсяг збитків не досягають визначеного у цьому Порядку порогу, рівень надзвичайної ситуації визнається на ступінь менше.

- Для дорожньо-транспортних пригод зниження рівня здійснюється на два ступеня менше.

2. Визначення рівня у випадку охоплення кількох територій:

- Надзвичайна ситуація, яка виникла на території кількох адміністративно-територіальних одиниць, може бути віднесена до державного чи регіонального рівня за територіальним поширенням або сумарними показниками наслідків.

- Проте це не є підставою для автоматичного віднесення ситуації до державного або регіонального рівня для кожної з адміністративно-територіальних одиниць окремо.

- Віднесення рівня для кожної одиниці здійснюється окремо за критеріями, визначеними у пунктах 4-9 цього Порядку.

3. Остаточне рішення щодо рівня надзвичайної ситуації:

- Приймається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, що відповідає за захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

- У разі потреби рішення погоджується із заінтересованими міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, а також із урахуванням експертного висновку регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

4. Підстави для реагування:

- Рішення або експертний висновок (якщо він надається) щодо класифікації небезпечної події як надзвичайної ситуації, а також визначення її рівня, вважається підставою для здійснення заходів реагування на надзвичайну ситуацію.

- Ці заходи включають організацію допомоги постраждалим, ліквідацію наслідків та подальше запобігання подібним подіям.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У межах дослідження було розглянуто особливості вітчизняного та європейського досвіду модернізації публічного управління в органах судової влади, зокрема на прикладі Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. Робота містить ґрунтовний аналіз основних напрямів реформування судової системи, що дозволило виявити ключові аспекти її функціонування та перспективи подальшого розвитку.

Перший розділ дипломної роботи присвячено теоретичним основам процесів реформування та модернізації судових органів в Україні та країнах Європейського Союзу. Дослідження дозволило дійти висновку, що ефективне функціонування судової влади є одним із головних факторів забезпечення стабільності державного механізму та гармонізації взаємодії між різними гілками влади. Протягом останніх десяти років судова система України зазнала низку реформ, які сприяли вдосконаленню судових процедур та підвищенню ефективності судочинства. Встановлено, що процеси реформування стали каталізатором позитивних змін у системі правосуддя, наблизивши її до європейських стандартів прозорості, об'єктивності та справедливості.

Другий розділ роботи містить детальний аналіз діяльності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. У результаті проведеного дослідження було встановлено, що працівники апарату суду демонструють високий рівень професійної відповідальності та сумлінно виконують покладені на них обов'язки. Було відзначено дотримання працівниками правил внутрішнього службового розпорядку, етичних стандартів поведінки та процесуальних норм, які регулюють підготовку, розгляд і оформлення судових справ.

Особливу увагу було приділено правильності ведення судової документації відповідно до положень, інструкцій з діловодства, норм архівної

справи та вимог автоматизованої системи документообігу суду. Також зафіксовано своєчасне виконання завдань з відправлення рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень (ЄДРСР) та надання копій судових рішень учасникам процесу.

Загалом результати дослідження підтверджують, що сучасні практики організації роботи суду та використання інформаційних технологій у судочинстві сприяють забезпеченню ефективного функціонування суду, підвищують його прозорість і доступність для громадян. Це дозволяє розглядати Тернопільський міськрайонний суд як приклад належного управління судовою установою в контексті реалізації реформ судової системи в Україні.

В роботі наведено пропозиції:

1. Продовжити впровадження механізмів автоматизації документообігу для підвищення ефективності роботи суду.
2. Посилити професійну підготовку працівників апарату суду з урахуванням сучасних вимог цифровізації та міжнародного досвіду.
3. Створити умови для обміну досвідом між судами України та судами європейських країн у сфері модернізації судової системи.

Третій розділ магістерської роботи присвячено комплексному аналізу перспектив та основних проблем впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. Особливу увагу зосереджено на визначенні ключових напрямів цифровізації судової системи та вдосконаленні її комунікативних процесів.

У межах цього розділу було спрогнозовано можливі тенденції використання електронних ресурсів у роботі суду в рамках реалізації державної програми «Електронний суд». Проведений аналіз дозволив виявити як позитивні аспекти запровадження електронного судочинства, так і можливі бар'єри, що можуть гальмувати цей процес. Зокрема, йдеться про потребу в удосконаленні технічної бази, підвищенні кваліфікації працівників суду та адаптації законодавчої бази до вимог цифрової епохи.

Також, досліджено передумови та обмеження, пов'язані з впровадженням суду присяжних на рівні місцевого суду. Визначено, що для ефективного функціонування цього інституту необхідне підвищення правової обізнаності громадян, розробка чітких інструкцій щодо добору присяжних, а також забезпечення відповідних умов для розгляду справ за їх участю.

Окремий акцент зроблено на розробці основних напрямів удосконалення комунікативної діяльності суду. Запропоновані заходи передбачають покращення механізмів взаємодії з громадськістю, засобами масової інформації та іншими державними установами. Серед ключових пропозицій — активніше використання цифрових платформ для публічного інформування про діяльність суду, підвищення доступності судових рішень і створення сприятливого інформаційного середовища для громадян.

Проектні пропозиції, сформовані в межах цього дослідження, спрямовані на підвищення рівня відкритості, прозорості та публічності діяльності суду. Вони також створюють передумови для інтеграції установи у вітчизняний та європейський інформаційний простір, сприяючи зміцненню довіри громадськості до судової влади та підвищенню ефективності функціонування судової системи загалом.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Х. : Одіссей. 2006. 48 с.
2. Француз Т. І. Політико-правові проблеми становлення й розвитку судової влади в незалежній Україні : дис. канд. юрид. наук : 12.00.13. Одеська нац. юрид. акад. 2001. 193 с.
3. Бабкова Т.В., Тесленко І.О. Шляхи вдосконалення системи судоустрою України в умовах викликів сьогодення. Актуальні проблеми правознавства. №4 (36). 2023. С.45-50.
4. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів (схвалено Указом Президента України від 10 травня 2006 р. № 361/2006. Уряд. кур'єр. 2006. № 95.
5. Закон України «Про судоустрій та статус суддів». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 31. С. 545.
6. Талаш В. Ю. Реформування судової системи України: порівняльно-правовий аналіз законодавства в частині правосуддя. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2016. Вип. 41(2). С. 198-201.
7. Граціотова Г.О., Степанова А.В. Використання інноваційних технологій з метою підвищення ефективності функціонування судової системи України. *ECONOMICS: time realities*. №6(64). 2022. С. 25-32.
8. Зозуля Є.В. Організаційно-правові засади становлення і розвитку судової системи України. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 2. С. 19-31.
9. Крючко Н. І. Судова реформа як одна із передумов удосконалення ознак судової влади. *Юрист України*. 2018. № 2. С. 93-99.
10. Степанюк, Р. Л. Цифрова криміналістика й удосконалення системи криміналістичної техніки в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2022. № 3 (99). С. 283-284.

11. Офіційна веб-сторінка Тернопільського міськрайонного суду. URL: <https://tem.te.court.gov.ua/sud1915/>
12. Судова реформа в Україні. Вища рада правосуддя: офіційний сайт. URL.: http://www.vru.gov.ua/add_text/154.
13. Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 18. № 19-20. С.132.
14. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 4 листопада 1950 р.; Рада Європи; Конвенція. Офіційний вісник України. 1998. №13 від 23.08.2006. С. 270.
15. Balaban A., Skrzhudlo V. Krajowa Rada Sądownictwa – regulacja konstytucyjna i rola w sądownictwie. Konstytucyjna praktyka sądów trybunałów. Warszawa. 2005. S. 79-88.
16. Organic law on general courts of Georgia. European commission for democracy throught law (Venice commission). Strasbourg. 2014. №773.
17. Canada's court system. Canadian Judicial Council. URL: https://www.cjcccm.gc.ca/english/resource_en.
18. Закон України «Про доступ до судових рішень». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 200. №15. с. 128.
19. Закон України «Про державну службу». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 4. с.43.
20. Закон України «Про звернення громадян». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 47. с.256.
21. Закон України «Про доступ до публічної інформації». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. № 32, с. 314.
22. Закон України «Про судовий збір». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2012. № 14. с.87.
23. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантій незалежності суддів» від 4 липня 2013 року №2522а. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=57209&pf35401=36646>

24. Європейська хартія про статус суддів від 10 липня 1998 року. Веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_236.

25. Рудей В.С. До питання формування суддівського корпусу в судах загальної юрисдикції з урахуванням нових законодавчих ініціатив. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2013. №3. С. 169-172.

26. Шамрай О. Електронний суд в українському судочинстві: нормативне врегулювання та перші практичні здобутки. Національна школа суддів України. URL: <http://www.nsj.gov.ua/ua/science/naukovi-statti/oksana-shamrayelektronniy-sud-v-ukrainskomu-sudochinstvi-normativne-vreguluvannya-ta-pershhi-praktichni-zdobutki/>

27. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 48. с. 436.

28. Наказ Державної судової адміністрації України від 31.05.2013 р. №72 «Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0081750-13#Text>

29. Концепція галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції та інших установ судової системи. Портал «Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/concept/>

30. Інструменти зміцнення довіри до суду в Україні: Аналітична записка. К.: Центр економічної стратегії, 2019. с. 88.

31. Реалізація ідеї електронного судочинства. Національна асоціація адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/publications/5139-realizaciya-idei-elektronного-sudochinstva.html>

32. Електронне судочинство: чи має Україна шанси? Юридична газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/elektronne-sudochinstvo-chi-mae-ukrayina-shansi.html>

33. Tverdokhlib O., Opushko N., Viktorova L., Topolnyk Y., Koval M.,

Boiko V. The Digital Competences of a Specialist: Contemporary Realities of the Information and Technological Paradigm in the Age of Globalization. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13, Iss. 1 Sup1. P. 412-446.

34. Твердохліб О. Фундаментальні засади стратегування державної політики в умовах новітніх загроз і викликів для інформаційного простору України. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2021. Вип. 1. С. 113-120.

35. Твердохліб О.С. Інформаційна політика України: концептуальні засади становлення та перспективи розвитку : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2019. 240 с.

36. Линдюк О.А. Теоретичні засади модернізації державної служби в умовах глобалізації. *Економіка та держава Серія: державне управління*. Київ: ІПК ДСЗУ. 2021 №4 (20). С. 5-13.

37. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С.155-163.

38. Галушак М.П., Кужда Т.І., Галушак О.Я. Форми та механізми демократії участі. *Соціально-економічні проблеми та держава*. В.1(24). 2021. С.15-25.

39. Бойко В.А., Рудакевич М.І. Підвищення ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції “Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі”*. м. Рівне. 12 листопада 2024 року. С. 50.

40. Стручок В. С. Техноекологія та цивільна безпека. Частина “Цивільна безпека” : Навчальний посібник. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А. 2022. 56 с.

41. Стручок В.С. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня “магістр” всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання “Безпека в надзвичайних ситуаціях”. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А. 156 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

tem.te.court.gov.ua/sud1915/gromadyanam/tax/

☆ 🔍

Найменування документа і дії, за яку справляється судовий збір	Ставка судового збору
1. За подання до суду:	
1) позовної заяви майнового характеру, яка подана:	
юридичною особою	1,5 відсотка ціни позову, але не менше 1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб і не більше 350 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб
фізичною особою або фізичною особою - підприємцем	1 відсоток ціни позову, але не менше 0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу та не більше 5 розмірів прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
2) позовної заяви немайнового характеру, яка подана:	
юридичною особою або фізичною особою — підприємцем	1 розмір прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
фізичною особою	0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
3) позовної заяви:	

tem.te.court.gov.ua/sud1915/gromadyanam/tax/

☆ 🔍

3) позовної заяви:	
про розірвання шлюбу	0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
про поділ майна при розірванні шлюбу	1 відсоток ціни позову, але не менше 0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу та не більше 3 розмірів прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
4) заяви у справах окремого провадження; заяви про забезпечення доказів або позову; заяви про перегляд заочного рішення; заяви про скасування рішення третейського суду (міжнародного комерційного арбітражу); заяви про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду (міжнародного комерційного арбітражу); заяви про видачу виконавчого документа на підставі рішення іноземного суду; заяви про роз'яснення судового рішення, які подано; заяви про сприяння третейському суду (міжнародному комерційному арбітражу) в отриманні доказів:	
юридичною особою або фізичною особою — підприємцем	0,5 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
фізичною особою	0,2 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
4-1) заяви про видачу судового наказу	0,1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб

4-2) заяви про скасування судового наказу	0,05 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб
4-3) заяви про скасування тимчасового обмеження фізичної особи у праві виїзду за межі України	0,2 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб
5) позовної заяви про захист честі та гідності фізичної особи, ділової репутації фізичної або юридичної особи, а саме:	
позовної заяви немайнового характеру	0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
позовної заяви про відшкодування моральної шкоди	1,5 відсотка ціни позову, але не менше 1 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
3. За подання до адміністративного суду:	
1) адміністративного позову:	
майнового характеру, який подано:	
суб'єктом владних повноважень, юридичною особою	1,5 відсотка ціни позову, але не менше 1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб і не більше 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб

фізичною особою або фізичною особою - підприємцем	1 відсоток ціни позову, але не менше 0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу та не більше 5 розмірів прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
немайнового характеру, який подано:	
суб'єктом владних повноважень, юридичною особою або фізичною особою - підприємцем	1 розмір прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
фізичною особою	0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
б) заяви про забезпечення доказів або позову, заяви про видачу виконавчого документа на підставі рішення іноземного суду; заяви про зміну чи встановлення способу, порядку і строку виконання судового рішення	0,3 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
4. За видачу судами документів:	
1) за повторну видачу копії судового рішення	0,003 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу за кожний аркуш паперу
4) за видачу в електронному вигляді копії технічного запису судового засідання	0,03 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу

tem.te.court.gov.ua/sud1915/gromadyanam/tax/

5) за виготовлення копії судового рішення у разі, якщо особа, яка не бере (не брала) участі у справі, якщо судові рішення безпосередньо стосується її прав, свобод, інтересів чи обов'язків, звертається до апарату відповідного суду з письмовою заявою про виготовлення такої копії згідно із Законом України "Про доступ до судових рішень".	0,003 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу за кожний аркуш копії
6) за виготовлення копій документів, долучених до справи	0,003 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу за кожний аркуш копії
5. У разі ухвалення судом постанови про накладення адміністративного стягнення	0,2 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу
У разі необхідності сплати недоплаченої суми судового збору	Сума вказується платником

До відома: відповідно до Закону України «Про судовий збір» судовий збір справляється від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, - у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

Згідно абзацу 4 статті 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» з 1 січня 2024 року встановлено прожитковий мінімум на одну працездатну особу в розрахунку на місяць у розмірі 3028 гривень.

Пільги щодо сплати судового збору

Додаток Б

Засідання з 1 по 10 із 212 засідань					
Склад суду		Форма судочинства		Пошук	
Дата/Час	Склад суду	Єдиний унікальний номер справи	Сторони по справі	Суть позову	Зал судових засідань
10.12.2024 09:00	Багрій Т.Я. Базан Л.Т. Братасюк В.М. Вийванко О.М. Воробель Н.П. Герчаківська О.Я. Грицай К.М. Гуменний П.П. Делікатна Л.В. Дзюбановський Ю.І. Дзубич В.Л. Дуда О.О. Кунець Н.Р. Кунцьо С.В. Ломакін В.Є. Марциновська І.В. Мостецька А.А. Позняк В.М. Стельмашук П.Я.	607/19824/24	Позивач: ТзОВ "ФК "ЕЙС", відповідач: Новачок Олександр Васильович, представник позивача: ТАРАНЕНКО АРТЕМ ІГОРОВИЧ	про стягнення заборгованості	Цивільне судочинство
10.12.2024 09:00		607/21839/24	Позивач: Балабан Софія Олегівна, відповідач: Павлик Володимир Ярославович, представник позивача: СВИТЛИК ОЛЕГ МИРОСЛАВОВИЧ	збільшення розміру аліментів, стягнення додаткових витрат на утримання дитини	Цивільне судочинство
10.12.2024 09:00		607/21830/24	Позивач: КПТМ "Тернопільськтеплокомуненерго" ТМР, відповідач: Булик Любомир Анатолійович, відповідач: Булик Анатолій Григорович, відповідач: Булик Наталія Анатоліївна, відповідач: Булик Ніна Вікторівна	стягнення заборгованості	Цивільне судочинство 11 (1 поверх)
10.12.2024 09:00		607/21700/24	Позивач: КП ТМ "Тернопільськтеплокомуненерго", відповідач: Луцик Сергій Ігорович	стягнення заборгованості	Цивільне судочинство 1
10.12.2024 09:00		607/21535/24	Особа, яка притягається до адмін. відповідальності: Блажкевич Андрій Володимирович	Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції	Адміністративні правопорушення 1
10.12.2024 09:00	Вийванко О.М.	607/21535/24	Особа, яка притягається до адмін. відповідальності: Блажкевич Андрій Володимирович	Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції	Адміністративні правопорушення 1
10.12.2024 09:05	Вийванко О.М.	607/20183/24	Особа, яка притягається до адмін. відповідальності: Доценко Тетяна Володимирівна	Дрібне хуліганство	Адміністративні правопорушення 1
10.12.2024 09:10	Вийванко О.М.	607/21716/24	Позивач: Шуповал Романія Ігорівна, відповідач: Шуповал Роман Йосипович, представник позивача: Карпа Марія Михайлівна	стягнення аліментів	Цивільне судочинство 1
10.12.2024 09:10	Марциновська І.В.	607/21425/24	Позивач: ГУ Пенсійного фонду України в Тернопільській області, відповідач: Кравчук Марія Василівна	стягнення коштів	Цивільне судочинство 11 (1 поверх)
10.12.2024 09:10	Воробель Н.П.	607/1151/23	Обвинувачений: Дорошенко Петро Іванович, експерт: Тернопільське обласне бюро СМЕ Файчак Х.Т., захисник: Русин Андрій Степанович	Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві	Кримінальне судочинство
10.12.2024 09:20	Кунцьо С.В.	607/2436/24	Потерпілий: Богоніс Мар'яна Володимирівна, обвинувачений: Оліярник Тимур Ярославович, обвинувачений: Сичов Андрій Миколайович	Вимагання	Кримінальне судочинство

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ ТЕНДЕНЦІЇ:
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ РІШЕННЯ ДЛЯ СТАЛОГО МАЙБУТЬОГО

CURRENT ECONOMIC AND LEGAL TRENDS:
INTERDISCIPLINARY SOLUTIONS FOR A SUSTAINABLE FUTURE

Збірник тез доповідей
Book of abstracts

12 листопада 2024 р.
November 12, 2024

м. Рівне, Україна
Rivne, Ukraine

СЕКЦІЯ 6. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
SECTION 6. ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT	28
<i>Гончаренко М. О., Чухліб А. В.</i>	
СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ	28
<i>Токар Н. І., Гордієнко М. І.</i>	
ВІДМІННОСТІ В ОБЛІКУ ВИТРАТ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	29
СЕКЦІЯ 7. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ	
SECTION 7. FINANCE, BANKING, INSURANCE	32
<i>Байдал О. А.</i>	
СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ	32
<i>Верзілова Т. О.</i>	
МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	34
<i>Святна В. В.</i>	
ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	36
<i>Святна В. В.</i>	
СУТНІСТЬ ТА ВИДИ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	37
<i>Синичич М. М., Ясіновська І. Ф.</i>	
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ	39
СЕКЦІЯ 8. МЕНЕДЖМЕНТ	
SECTION 8. MANAGEMENT	43
<i>Пантелєєва М. Д.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГУ В РАМКАХ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	43
<i>Смоляк Ю. Ю.</i>	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ CRM-СИСТЕМ У ДИСТАНЦІЙНОМУ УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ	45
СЕКЦІЯ 9. ЛОГІСТИКА ТА ТРАНСПОРТ	
SECTION 9. LOGISTICS AND TRANSPORT	47
<i>Шинкарюк Є. В.</i>	
МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ КРОК ДЛЯ ПЕРЕВІЗНИКІВ УКРАЇНИ	47

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
“Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі”**

Особливу увагу варто приділити розвитку річкових перевезень та їх інтеграції з іншими видами транспорту, оскільки саме цей напрямок показує найбільший потенціал зростання в умовах обмеженого доступу до традиційних морських маршрутів. Модернізація річкової інфраструктури та створення мультимодальних терміналів на Дунаї може стати ключовим фактором розвитку всієї транспортної системи України.

Розвиток мультимодальних перевезень є критично важливим для транспортної галузі України. В умовах сучасних викликів саме цей напрямок забезпечує необхідну гнучкість та ефективність логістичних рішень. За прогнозами галузевих експертів, частка мультимодальних перевезень у загальному обсязі вантажоперевезень України до 2025 року може досягти 40%. Щоб задовольнити цей попит, необхідно розвивати мультимодальні кластери, які поєднують виробничі, логістичні та транспортно-розвантажувальні потужності. Пріоритет надається мультимодальним кластерам, розташованим поблизу ЄС, а саме прикордонним [4], що свідчить про високий потенціал цього напрямку та необхідність його подальшого розвитку.

Список літератури

1. Закон про мультимодальні перевезення. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1887-20#Text> (дата звернення: 11.11.2024).
2. Ukraine rapid damage and needs assessment (rdna3) february 2022 – december 2023. *Documents & Reports - All Documents | The World Bank*. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099021324115085807/pdf/P1801741bea12c012189ca16d95d8c2556a.pdf> (date of access: 11.11.2024).
3. Annual report 2023. *Annual-Reports/ Fiata*. URL: https://fiata.cdn.prismic.io/fiata/ZoJvah5LeNNTwqzE_FIATAAnnualReport2023.pdf (date of access: 11.11.2024).
4. Transcarpathian multimodal cluster and the European perspective of Uzhhorod airport. *Deloitte Ukraine*. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/en/pages/press-room/expert/transcarpathian-multimodal-cluster-european-perspective-uzhhorod-airport.html> (date of access: 11.11.2024).

СЕКЦІЯ 10
SECTION 10

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

УДК 351.72

Бойко В. А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Рудакевич М. І.

доктор з державного управління, професор,
професор кафедри менеджменту та адміністрування,
Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО
МІСЬКРАЙОННОГО СУДУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Сучасний період розвитку суспільства характеризується, насамперед, збільшенням масштабів, глибини та динаміки проникнення інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) в усі сфери життя громадян, суспільства, суб'єктів господарювання та усіх гілок державної влади, посиленням впливу ІКТ на процеси глобалізації, адміністративні реформи, забезпечення національної та міжнародної безпеки, взагалі, на соціально-економічний розвиток та конкурентоспроможність країни. Для України розвиток інформаційного суспільства є одним з національних пріоритетів і розглядається як загальнонаціональна задача. При цьому ІКТ відводиться роль підґрунтя соціально-економічного прогресу як одного з ключових чинників інноваційного розвитку економіки.

Враховуючи стратегічні цілі розвитку України, надзвичайно актуальним є питання інформатизації судової системи, тому що без впровадження автоматизації процесів в суді неможливий подальший розвиток системи правосуддя. Інформатизація судової системи дозволяє забезпечити удосконалення діяльності суду шляхом підвищення якості надаваних послуг для того, щоб держава могла гарантувати належний доступ українських громадян до правосуддя, і, як наслідок, задоволеність та зростання довіри до суду [1].

Реалізація ідеї електронного судочинства та забезпечення його засобами спрощення доступу до правосуддя, прозорості та прискорення розгляду справ розпочалася із прийняттям Верховною Радою України Закону №2147-VIII “Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів” [2], що містить багато нововведень, багато з яких спрямовані саме на розвиток цієї ідеї. Перші кроки до запровадження системи “Електронний суд” в Україні були здійснені згідно з наказом Державної судової адміністрації України від 31.05.2013 № 72 “Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу” [3], зі змінами та доповненнями.

Електронні технології надають учасникам кримінально-процесуальних відносин додаткові можливості в реалізації їх прав: подача заяв і скарг до

CENTER FOR FINANCIAL-ECONOMIC RESEARCH
ЦЕНТР ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

CERTIFICATE OF PARTICIPATION СЕРТИФІКАТ УЧАСНИКА

№ 12-11-24-03

підтверджує, що

Бойко Володимир Андрійович
взяв участь у роботі Міжнародної науково-
практичної конференції

“Сучасні економічні та правові тенденції:
міждисциплінарні рішення для сталого майбутнього”

International scientific-practical conference
“Current economic and legal trends:
interdisciplinary solutions for a sustainable future”

Загальна кількість академічних годин: 12 год
(0,4 кредита ECTS)

Директор Центру фінансово-економічних
наукових досліджень

Щербак В. Д.

12 листопада 2024 р.
November 12, 2024

м. Рівне, Україна
Rivne, Ukraine